

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3099/2024. (III. 14.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	598
3100/2024. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	609
3101/2024. (III. 14.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról.	613
3102/2024. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	621
3103/2024. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	625
3104/2024. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	629
3105/2024. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	635
3106/2024. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	638
3107/2024. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	644
2/2024. (III. 14.) elnökhelyettesi utasítás	vezető döntési eljárás elrendeléséről	649

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3099/2024. (III. 14.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.232/2022/10. számú rész-
ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Cseszlai János ügyvéd) eljáró indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.232/2022/10. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 71.P.24.412/2015/16. számú rész- és közbenső ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns főbb elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] 1.1. A Budapest XXIII. kerületi ingatlan 1950. május 2. napjától kezdődően egészen 1991. szeptember 1. napjáig a Magyar Állam (az alkotmányjogi panaszra okot adó per IV. rendű alperese) tulajdonában állt. 1955 és 1979 között az ingatlanon egy kisiparos állami engedély alapján (az engedélye szerint) purinsav, pikrinsav és szalalkáli étkezési célú gyártását végezte, továbbá ugyanez a kisiparos népgazdasági érdekből, honvédelmi célból folytatott kisipari vegyipari tevékenység végzésére is engedélyt kapott. A kisiparos a tevékenységét egészen az 1979. december 10. napján bekövetkezett haláláig folytatta.
- [4] A kisiparos halálát követően felvett jegyzőkönyv azt rögzítette, hogy az ingatlanon található épület rossz állapotú, szanálása javasolt, az ingatlan emberi tartózkodásra veszélyes. A fellelhető iratok szerint az ingatlanon a kisiparos halálát követően vegyipari tevékenység már nem folyt.
- [5] A Fővárosi XX. Kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya 1987. február 10. napján kelt átírata azt rögzítette, hogy „a területen nagy mennyiségű mérgező és robbanó vegyület található.” Utóbb, 1988-ban 35 helyen vett fúrásai minták alapján az is megállapításra került, hogy az ingatlan egy része veszélyes hulladékkal szennyezett. Az elkészült szakvélemény javasolta az ingatlanon található épületrészek elbontását, és ezek környezetében 0,5 méter mélységben az erősen szennyezett talaj kitermelését, különös tekintettel arra, hogy „az ingatlant kertesi családi ház építése céljából kívánják értékesíteni.”
- [6] 1.2. Az ingatlan 1991. szeptember 1. napján, az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény hatálybalépésével Budapest XX. Kerület Önkormányzat tulajdonába került át.
- [7] Az új tulajdonos önkormányzat az ingatlant egy 1993. november 30. napján kelt adásvételi szerződéssel ruházta át az alapügyben II. rendű alperesként részt vevő magánszemélyre. A szerződésben kifejezetten rögzítésre került, hogy az ingatlan talaja szennyezett, termőföldcserét tesz szükségessé, a II. rendű alperes magánszemély pedig vállalta, hogy szakvéleményt készítet, azt a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőséggel

- (a per IX. rendű alperesének jogelődjével) jóváhagyatja, majd annak alapján a mentesítést, a termőföldcserét saját költségén elvégezteti (Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete, Indokolás [9]). Az ingatlan vételárát a felek ezen, a II. rendű alperest mint vevőt terhelő mentesítési kötelezettségre is figyelemmel határozták meg.
- [8] A II. rendű alperes által elkészített szakvélemény szerint a vizsgált talaj nem minősült veszélyes hulladéknak. A szakvélemény a szennyezett talaj térfogatát 54 m³-ben határozta meg, és rögzítette, hogy a szennyezett göcökben talajcserét és talajmentesítést kell végezni legalább 0,5 méteres mélységig. A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség (a IX. rendű alperes jogelődje) KF:20.000/1994. számú szakhatósági állásfoglalásában a szennyeződések kitermeléséhez és a szennyezett talaj elszállításához kikötésekkel hozzájárult. A környezetvédelmi felügyelőség utóbb, 1994. szeptember 21. napján kelt, és a Budapest Főváros XX. Kerületi Polgármesteri Hivatalhoz címzett, KF:20.000-3/1994. számú átiratában azt állapította meg, hogy a hozzá megküldött dokumentáció alapján az ingatlanról a szennyezett talaj elszállítása megtörtént, és „a szennyezettség megszűnt” (Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete, Indokolás [13]). Erre tekintettel a II. rendű alperes az ingatlan tulajdonosává válhatott.
- [9] 1.3. A II. rendű alperes magánszemély 2003. december 5. napján kelt adásvételi szerződéssel adta el az ingatlant az alapügyben I. rendű alperesként részt vevő gazdasági társaságnak, a tulajdonjog bejegyzésére 2004. február 16. napján került sor.
- [10] A VIII. rendű alperes Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Osztálya 2004. június 21. napján kelt határozatával megadta az építési engedélyt az ingatlanon két darab új, háromlakásos lakóépület építésére. A határozat indokolása rögzítette, hogy a hatóság helyszíni szemlét is tartott, ahol az engedély megtagadására szolgáló tény, körülményt nem észlelt. Az építkezést követően a VIII. rendű alperes Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Osztálya 2006. december 15. napján előbb négy, majd ezt követően további két lakásra vonatkozóan is végleges jelleggel megadta a használatbavételi engedélyt. A határozat indokolása szerint az elvégzett építési munka az építési engedélynek megfelel, az épület rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmas, a használatbavételi engedély megadása ellen településrendezési, építésrendészeti, közegészségügyi, tűzvédelmi és egyéb szempontból kifogás nem merült fel. Sem az építési engedélyezési, sem a használatbavételi engedélyezési eljárásban nem került szakhatóság bevonásra.
- [11] 1.4. Az I. rendű alperes a lakásokat 2006-2007-ben értékesítette, az alkotmányjogi panaszra okot adó per I. és II., IV. és V., VI. és VII., VIII., IX. és X. rendű felperesei, valamint az V. és VI. rendű alperesek számára. Az V. és VI. rendű alperesektől az ingatlant 2010-ben a III. rendű felperes vásárolta meg.
- [12] 2. 2010. június 18. napján a IX. és X. rendű felperesek tulajdonát képező lakásnál több robbanás történt a lakás alatt és a bejárati ajtó előtt, majd néhány nappal később, 2010. június 21. napján újabb robbanás történt. A robbanások következtében a két szélső lakás (a VIII. rendű, valamint a IX. és X. rendű felperesek tulajdonában álló lakások) komolyan megsérült, a felpereseknek ki kellett költözniük az ingatlanból.
- [13] A VIII. rendű alperes Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztálya 2010. június 21. napján egyetemlegesen kötelezte a IX. és X. rendű felpereseket, hogy a lakás életveszélyes állapotát szüntessék meg, valamint egyetemlegesen kötelezte az ingatlan valamennyi tulajdonosát, hogy 10 napon belül készíttessenek szakértői véleményt, és azt a VIII. rendű alpereshez soron kívül nyújtsák be, a IX. és X. rendű felperes lakásának használatát pedig a rendeltetésszerű használatra való alkalmasság helyreállításáig megtiltotta. A VIII. rendű alperes Polgármesteri Hivatal megbízásából a helyszínre kiszállt statikus szakértő szerint az épület alapvető szerkezete nem volt életveszélyes, de azt állapította meg, hogy a lakás belső aljzata alatt feltehetően üreg van, ami a lakás használatát életveszélyessé tette. A VIII. rendű alperes Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztálya utóbb, 2010. július 20. napján a VIII. rendű felperest is kötelezte a lakás életveszélyes állapotának megszüntetésére, és ennek a lakásnak a használatát is megtiltotta a helyreállításig terjedő időtartamra.
- [14] A VIII. rendű alperes határozatának megfelelően a felperesek felkértek egy szakértőt a robbanás okainak megállapítására. A szakértő a feltárás során megtalálta egy pince négy határoló falát, a helyszínen talált anyagok vizsgálatára pedig egy gazdasági társaságot is megkeresett. Ezen társaság elemzése szerint a mintákban robbanószer és katalizátor (pikrinsav, nitrát) maradéka, valamint erősen rákkeltő anyagok találhatók. A társaság elemzése szerint a szennyezettség miatt kockázatos a területen bármilyen felszín közeli földmunka végzése, és nem zárható ki, hogy az épületek alatti teljes terület hasonlóan szennyezett erősen rákkeltő és robbanásveszélyes anyagokkal.
- [15] Az indítványozók által felkért szakértő kérésére 2010. október 18. napjára készült el a környezetvédelmi igazságügyi szakértő véleménye, mely szerint súlyos mértékű környezetszennyezés található az ingatlanon, a terület

- környezeti állapota és a lakófunkció összeegyeztethetetlen. A szakértő kizárta az ingatlan jelenlegi tulajdonosainak felelősségét a veszélyes hulladékok keletkezésével, elhelyezésével kapcsolatosan, és rögzítette, hogy a szennyezés kémiai összetétele alapján olyan vegyipari tevékenységet feltételez, amelyet csak megfelelő vegyipari infrastruktúrával, hatósági engedélyek birtokában és folyamatos ellenőrzés mellett lehetett volna folytatni.
- [16] A szakvélemény birtokában az indítványozók által felkért szakértő 2010. november 15. napján kelt véleményében arra a következtetésre jutott, hogy a társasház valamennyi lakásából haladéktalanul ki kell költözni, mert egészségkárosodást, rákot okozó és mérgező anyagok vannak jelen, robbanás, beláthatatlan jellegű károsodás bármikor felléphet. Az indítványozók a társasház összes lakásából kiköltöztek.
- [17] 3. Az I–X. rendű felperesek (az összesen hat darab lakás tulajdonosai a robbanás időpontjában) 2011. február 9. napján terjesztették elő keresetüket a Fővárosi Törvényszéken az ingatlan korábbi természetes és jogi személy tulajdonosai (I. és II. rendű alperesek), az ingatlan korábbi állami és önkormányzati tulajdonosai, illetőleg jogutódjai (III., IV. és VII. rendű alperesek), a 2010-ben adásvételi szerződéssel átruházott lakás előző tulajdonosai (V. és VI. rendű alperesek), a használatbavételi engedélyeket kiadó önkormányzat polgármesteri hivatala és annak jelen ügy szempontjából releváns hatáskör tekintetében a jogutódja (VIII. és XIV. rendű alperes), a kármentesítés megtörténtét igazoló Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség jogutódja (IX. rendű alperes), valamint a lakások megvásárlásához kölcsönt nyújtó hitelintézetek (X–XIII. rendű alperesek, akik közül a XII. rendű alperessel szemben a bíróság a pert elállás miatt utóbb megszüntette) ellen. Utóbb, 2014. május 8. napján felperesként perbe léptek az I–X. rendű felperesek családtagjai, gyermekei is, akikkel együtt költöztek be az ingatlanokba (XI–XXIV. rendű felperesek).
- [18] Az indítványozók az I. és az V–VI. rendű alperesekkel szemben hibás teljesítésre hivatkozással, az I–IV. rendű alperesekkel szemben kártérítés egyetemleges megfizetésére kötelezés iránt terjesztettek elő keresetet. Az indítványozók keresetüket utóbb kiegészítették és módosították, és annak megállapítását is kérték, hogy a VII. rendű alperesnek a II. rendű alperessel 1993. november 30. napján kötött adásvételi szerződése érvénytelen, melynek következtében érvénytelen az I. és II. rendű alperesek 2003. december 5. napján kötött adásvételi szerződése, és ennek folyományaként érvénytelen az I–X. rendű felpereseknek az I. rendű alperessel, valamint a III. rendű felperesnek az V–VI. rendű alperessel kötött adásvételi szerződése is. E körben az indítványozók az eredeti állapot helyreállítását kérték. A módosított kereseti kérelmükben a felperesek a kártérítés megfizetését a VII–IX. és XIV. rendű alperesekkel szemben is követelték, ugyancsak egyetemlegesen, míg a X–XIII. rendű alperesekkel szemben a jelzálogszerződések érvénytelenségének megállapítását kérték.
- [19] 3.1. A Fővárosi Törvényszék 2018. november 6. napján meghozott 36.P.24.412/2015/139. számú rész- és közbenső ítéletében az I. rendű alperes gazdasági társaság és a VIII. rendű alperes polgármesteri hivatal egyetemleges felelősségét állapította meg a robbanásokkal okozati összefüggésben felmerült, az indítványozókat ért vagyoni és nem vagyoni károkért. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2019. május 7. napján kelt 4.Pf.20.124/2019/16. számú részítéletében az elsőfokú rész- és közbenső ítéletet a VII., VIII. és IX. rendű alperesek vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A Kúria Pfv.III.21.484/2019/12. számú ítéletével a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartotta. Az Alkotmánybíróság az 5/2022. (IV. 14.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) megállapította, hogy a Kúria, a Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék döntései alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisítette. A Kúria Kpk. IV.39.445/2022/3. számú végzésével a Fővárosi Törvényszéket a IV. rendű alperes Magyar Állam kártérítési felelőssége vonatkozásában új eljárásra és új határozat hozatalára utasította (Kúria végzése, Indokolás [19]).
- [20] 3.2. Időközben, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.124/2019/16. számú részítélete nyomán megismételni rendelt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 71.P.24.412/2015/16. számú, 2021. június 10. napján kelt rész- és közbenső ítéletében (a Fővárosi Ítéltábla iránymutatásának megfelelően) részletesen vizsgálta, hogy az indítványozók VII., VIII. és IX. rendű alperesekkel szembeni követelései közül melyek évültek el és melyek érvényesíthetőek a polgári peres eljárás keretei között.
- [21] A Fővárosi Törvényszék az indítványozók keresetét a VII., VIII. és IX. rendű alperesekkel szemben az el nem évült követelések vonatkozásában is elutasította, azonban megállapította, hogy az eljárásban nyilatkozatot nem tevő XIV. rendű alperes felelős a robbanásokkal ok-okozati összefüggésben az indítványozókat ért, el nem évült vagyoni és nem vagyoni károkért.
- [22] A Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete szerint a VII. rendű alperessel szemben az el nem évült követeléseknek jogalapja nincs, ugyanis a jogelődje az 1993-ban megkötött adásvételi szerződésben teljes körűen

tájékoztatta a II. rendű alperes vevőt a környezetvédelmi követelményekről, valamint a vevő tulajdonjogának bejegyzését is szigorú feltételekhez kötötte, mely feltételek teljesülését a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség igazolta.

- [23] A Fővárosi Törvényszék az el nem évült követelésekért a IX. rendű alperes (a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség jogutódja) felelősségét sem állapította meg az 1994-ben szakhatóságként történt eljárással összefüggésben. A rész- és közbenső ítélet szerint a IX. rendű alperes jogelődje a Környezetvédelmi Főfelügyelőségről és a környezetvédelmi felügyelőségekről szóló 1/1990. (XI. 13.) KTM rendelet (a továbbiakban: KTM rendelet1.) 6. §-a alapján szakhatóságként járt el, a rendelet 2. számú melléklete alapján pedig sem a talaj szennyezettségének vizsgálata, sem a mentesítés elvégzése nem tartozott a hatáskörei közé. A IX. rendű alperes jogelődje számára rendelkezésre álló iratok alapján „a IX. rendű alperes sem a pincéről, sem szennyező anyagokról nem szerezhette tudomást, a szakhatósági állásfoglalás kiadásának jogszabályi alapja volt, így a kár és a IX. rendű alperes magatartása közötti ok-okozati összefüggés hiányában a IX. rendű alperes kártérítési felelőssége nem állapítható meg” (Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete, Indokolás [98]).
- [24] A Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítéletében azt is megállapította, hogy a VIII. rendű alperes építésügyi hatóságként az indítványozók lakásainak használatbavételi engedélyezése során (2006-ban) a környezetvédelmi hatóságot nem kereste meg szakhatósági állásfoglalás kiadása céljából, mely mulasztás a használatbavételi engedély kiadását eredményezte. Azáltal azonban, hogy a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítésével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 360/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 203. § (2) bekezdése szerint a VIII. rendű alperes jogutódja peres eljárásokban is a XIV. rendű alperes, a Fővárosi Törvényszék a perben nyilatkozatot nem tevő XIV. rendű alperes kártérítési felelősségét állapította meg.
- [25] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. számú, 2021. október 19. napján kelt ítéletével az elsőfokú rész- és közbenső ítéletet részben megváltoztatta, és az indítványozók keresetét a XIV. rendű alperes vonatkozásában is elutasította. A Fővárosi Ítéltábla szerint a Korm. rendelet 203. § (2) bekezdése nem eredményezi a XIV. rendű alperes jogutóddá válását az indítványozók által érvényesített kártérítési igény vonatkozásában, a Korm. rendeletből a jogutódlás kizárólag a közigazgatási perekre is kiterjedő eljárásjogi (és nem pedig a polgári perekre vonatkozó anyagi jogi) értelemben következik (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [14]–[17]).
- [26] A Fővárosi Ítéltábla ítélete szerint a VIII. rendű alperes a környezetvédelmi szakhatóság hozzájárulását az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról szóló 46/1997. (XII. 29.) KTM rendeletben (a továbbiakban: KTM rendelet2.) meghatározott esetekben volt köteles 2006-ban megkérni, a konkrét használatbavételi engedélyezésre azonban a KTM rendelet2. szerinti egyik eset sem vonatkozott, ekként a VIII. rendű alperes jogszabálysértést nem követett el (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [18]).
- [27] A Fővárosi Ítéltábla alapvetően egyetértett az elsőfokú bíróság azon következtetésével, miszerint az indítványozók robbanást megelőző időszakra eső, az ingatlanokkal kapcsolatos kárai elévültek, azonban azt is megállapította, hogy az indítványozóknak valamennyi alperessel szemben volt el nem évült követelésük (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [22]). A Fővárosi Ítéltábla teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság VII. rendű alperes felelősségével kapcsolatos megállapításait (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [23]), a IX. rendű alperes felelősségével kapcsolatosan pedig azt rögzítette, hogy a szakhatóság rendelkezésére álló információk alapján 1994-ben nem volt akadálya a szakhatósági engedély kiadásának, hiszen arra a rendelkezésre álló vizsgálati eredmények, szakvélemények alapján került sor, a vonatkozó jogszabályok nem jogosították fel a IX. rendű alperes jogelődjét további vizsgálatok végzésére, az ingatlanon található pincéről pedig a IX. rendű alperes jogelődje nem szerezhette tudomást (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [25]).
- [28] Az indítványozók felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Pfv.III.20.232/2022/10. számú, 2022. szeptember 28. napján kelt részítéletével a Fővárosi Ítéltábla ítéletét részítéletnek tekintette, és azt hatályában fenntartotta. A Kúria álláspontja szerint a VII. rendű alperes jogelődje jogszerűen, az adott helyzetben általában elvárható módon járt el az adásvételi szerződés megkötése során, hiszen a vevőt megfelelően tájékoztatta az ingatlan szennyezett voltáról, aki a csökkentett vételár fejében vállalta a szennyezett talaj eltávolítását (Kúria részítélete, Indokolás [85]), így pedig a VII. rendű alperes felelőssége az indítványozókat ért károkért nem vethető fel.
- [29] A Kúria osztotta a Fővárosi Ítéltábla álláspontját abban a kérdésben is, hogy a VIII. rendű alperes 2006-os használatbavételi engedélyezési eljárásában nem történt olyan mulasztás, jogszabálysértés, amely az indítványozók károsodásával okozati összefüggésben állna (Kúria részítélete, Indokolás [86]), az a tény pedig, hogy immáron a XIV. rendű alperes látja el a korábban a VIII. rendű alperes hatáskörébe tartozott építésigazgatási feladatokat, még nem jelenti azt, hogy a hatáskör korábbi gyakorlója által megvalósított esetleges jogellenes magatartás polgári jogi jogkövetkezményeiért is köteles lenne helytállni (Kúria részítélete, Indokolás [88]).

- [30] A Kúria részítele a IX. rendű alperes felelősségével kapcsolatosan mindössze azt rögzíti, hogy szakhatóságként nem kellett hozzájárulást adnia a 2004-2006 között zajlott építés és használatbavétel engedélyezéséhez, mulasztás pedig azért sem terheli, mert a szakhatóság csak az eljáró hatóság megkeresésére köteles nyilatkozni, ennek hiányában nincs eljárási kötelezettsége (Kúria részítele, Indokolás [87]).
- [31] 4. Az indítványozók a Kúria részíteleének meghozatalát követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat, melyben a Kúria Pfv.III.20.232/2022/10. számú részítele alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 71.P.24.412/2015/16. számú rész- és közbenső ítéletére is kiterjedő hatállyal. A panasz szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, VI. cikkét, XV. cikkét, XX. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XXI. cikkét, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit és 28. cikkét, az alábbiak szerint.
- [32] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság és jogbiztonság elvének sérelmét az indítványozók azért állítják, mert a Kúria eljárása során kifejezetten figyelmen kívül hagyta az Abh. megállapításait, jöllehet az alkotmányjogi panaszra okot adó részítele is érdemben vizsgálja az állam felelősségét (a VII., VIII. és IX. rendű alperesek vonatkozásában). E körben az indítványozók kiemelik, hogy a Kúria Kpk.IV.39.445/2022/3. számú végzése egyébként sem az Abh.-nak megfelelően határozta meg a megismétlésre kerülő eljárás kereteit: az Abh. értelmében a rendszerváltás előtti időszakban az állam felelőssége az emberi környezet védelmét szolgáló szabályok megtartása, illetőleg megtartatása vonatkozásában is felvethető (Indokolás [80]), amelyhez képest a Kúria végzése csak azt rögzíti, hogy „[a]z állam felelősségét megalapozhatja, ha elmulasztotta betartani a környezet védelmére irányadó jogszabályi rendelkezéseket” (Kúria végzése, Indokolás [19]).
- [33] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt állítja. Az Alaptörvény XXI. cikk (1) és (2) bekezdésével ellentétes az alkotmányjogi panasz szerint, hogy a Kúria részítele az Abh.-val kifejezetten ellentétesen zárta ki az állam szerveinek, így mindenekelőtt a VII. rendű alperesnek a tulajdonosi és kezelői minőségéből fakadó kárfelelősségét, így különösen akkor, amikor nem értékelte az emberi környezet védelméről szóló 1976. évi II. törvényből (a továbbiakban: Ekvty.) fakadó követelményeket az 1993. novemberi adásvételi szerződés megkötésével összefüggésben. Az indítványozók szerint a VII. rendű alperes felelősségét mind ingatlankezelői, mind tulajdonosi, mind az állam decentralizált helyi szervei minőségében vizsgálni kellett volna, az Abh. rendelkezéseivel összhangban. Azt is az Alaptörvény XXI. cikke sérelmeként értékeli a panasz, hogy az eljáró bíróságok irrelevánsnak tekintették a VII. rendű alperes jogelődjének alkalmazottai által aktív magatartással, illetőleg mulasztással (az ingatlanon zajló környezetszennyező tevékenység miatti panaszbejelentések kivizsgálásának elmulasztásával) okozott környezetszennyező tevékenységet. Az indítványozók szerint az 1993. évi adásvételi szerződés is egyértelműen az Ekvty.-ből fakadó követelmények megkerülésére irányult. Az indítvány szerint az is az Alaptörvény XXI. cikkének sérelmét eredményezi, hogy a IX. rendű alperes jogelődje 1994-ben jogsértően, anélkül állapította meg, hogy a kármentesítés megtörtént, hogy sem teljesítési igazolások, sem nyilatkozatok, sem kontroll iratok beszerzésére nem került sor, a teljesítés megtörténtéről hatósági jegyzőkönyv nem készült, és a kontroll ellenőrzést a IX. rendű alperes jogelődje nem folytatta le.
- [34] Végezetül az is az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséges környezethez való jog sérelmét eredményezte az alkotmányjogi panasz szerint, hogy a bíróságok megítélése szerint a VIII. rendű alperest nem terhelte a szakhatósági állásfoglalás beszerzésének kötelezettsége.
- [35] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog is sérült, az alábbiak miatt. Egyfelől, a Fővárosi Ítéltábla ítélete nem vizsgálta, hogy a IX. rendű alperes jogelődje kifejezetten tudott a terület szennyezettségéről, az adásvételi szerződést megelőző szakvéleményi egyeztetéseknél jelen volt és ismerte a szakértők észrevételeit, másfelől a Kúria részítele semmilyen formában nem tér ki a IX. rendű alperes jogelődje 1994-es magatartása jogszerűségének vizsgálatára, kizárólag az ingatlan beépítésével kapcsolatos 2004-es és 2006-os IX. rendű alperesi magatartást (pontosabban a IX. rendű alperes szakhatóságként történő bevonásának elmaradását) vonta az értékelési körébe (Kúria részítele, Indokolás [87]). Végezetül, az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétes az a bírósági jogértelmezés, mely szerint a VIII. rendű alperest nem terhelte a szakhatósági állásfoglalás beszerzésének kötelezettsége.
- [36] Azáltal, hogy az állami szervek mulasztásai folytán az ingatlant beépítésre és lakhatásra alkalmas területként tartották nyilván, sérült az indítványozók egészséghez (XX. cikk) való joga is, az eljáró bíróságok jogértelmezése pedig ellentétes az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogértelmezési követelményekkel.
- [37] Az indítványozók az Alaptörvény XV. cikke szerinti törvény előtti egyenlőség sérelmét azért állítják, mert más hasonló környezetszennyezéssel kapcsolatos kártérítési ügyekben az állami szervek magatartásának megítélése

során az eljáró bíróságok más mércét alkalmaztak, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben eljáró bíróságok.

- [38] Az alkotmányjogi panasz (külön indokolás nélkül) az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét is állítja.

II.

- [39] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

„XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

(3) Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [40] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.

- [41] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók jogi képviselője a Kúria részítéletét 2022. november 29. napján vette át, az alkotmányjogi panasz pedig 2022. december 30. napján, határidőben került benyújtásra az első fokon eljáró bíróságon. Az indítványozók jogi képviselője az Alkotmánybíróság eljárásában képviseleti jogosultságát igazolta. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek tekinthetők, tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás felperesei voltak. A Kúria részítélete véglegesen döntött a VII., VIII., IX. és XIV. rendű al-

peresek kártérítési felelősségének kérdésében, ekként a részítélet az Abtv. 27. § (1) bekezdésének megfelelően alkotmányjogi panasszal támadható.

- [42] 2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozók a panaszukban valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzanak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdése és 28. cikke az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot (lásd például: Abh., Indokolás [50]). Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére pedig alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalma, illetőleg a felkészülési idő hiánya miatt alapozható {legutóbb például: 3017/2024. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}, az indítványozók azonban alkotmányjogi panaszukban nem ezen okokból, hanem a jogállamiság és jogbiztonság elvének sérelme miatt hívták fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz ezekben az elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [43] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [44] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, XXI. cikk (2) és (3) bekezdései, XXVIII. cikk (7) bekezdése állított sérelmével összefüggésben nem tartalmaz indokolást, míg a XV. cikk (1) bekezdése állított sérelmére vonatkozóan nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Az indítványozók azon érve, hogy az eljáró bíróságok más, ugyancsak környezetszennyezéssel kapcsolatos ügyekben az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyhöz képest eltérő jogi álláspontot fogalmaztak meg, az indítványozók állításainak helytállósága esetén is csak a Kúria hatáskörébe tartozó jogegységi, és nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi érvelésként lenne értékelhető. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemeiben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja követelményét.
- [45] 4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [46] 5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vaglyagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [47] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem, figyelemmel az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára és az alkotmányjogi panasz tartalmára, nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [48] Csak érdemi alkotmányossági vizsgálat eredményeként állapítható meg ugyanakkor, hogy a Kúria a IX. rendű alperes kártérítési felelősségével összefüggésben érdemben megvizsgálta-e az indítványozók érveit, és érdemi vizsgálatának eredményéről az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelően számot adott-e. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [49] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.

- [50] 1. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a Kúria Pfv.III.21.484/2019/2. számú ítélete mellett a Fővárosi Ítéletábla 4.Pf.20.124/2019/16. számú részítéletét és a Fővárosi Törvényszék 36.P.24.412/2015/139. számú rész- és közbenső ítéletét is megsemmisítette. A Fővárosi Ítéletábla megsemmisített ítéletében a VII., VIII. és IX. rendű alperesek vonatkozásában az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, az Abh. elfogadá-

sát megelőzően pedig mind a Fővárosi Törvényszék (71.P.24.412/2015/216. számú rész- és közbenső ítélet), mind pedig a Fővárosi Ítéltábla (4.Pf.20.607/2021/6. számú ítélet) meghozta döntését, a Fővárosi Ítéltábla döntésével szemben pedig az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, mely eljárás az Abh. elfogadásának időpontjában folyamatban volt. A folyamatban lévő felülvizsgálat az Alkotmánybíróság eljárásának még abban az esetben is akadályát képezte volna, ha az indítványozók a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztettek volna [lásd az Ügyrend 32. § (3) bekezdését].

- [51] A Kúria Kpk.IV.39.445/2022/3. számú végzésében az Abh. alapján a Fővárosi Törvényszéket új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A végzésben „a Kúria elrendelte, hogy a Fővárosi Törvényszék a IV. rendű alperes Magyar Állam kártérítési felelősségére vonatkozó kereseti kérelem tárgyában folytasson le új eljárást és hozzon új határozatot” (Kúria végzése, Indokolás [19]).
- [52] Mindez egyben azt is jelenti, hogy az Abh. a jelen alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben született bírói döntéseket formálisan nem érintette. Tartalmi értelemben sem helytálló ugyanakkor az indítványozók azon állítása, hogy az Abh.-ból következően a VII. rendű alperest a bíróságoknak az ingatlan kezelőjének kellett volna tekinteniük, és az Abh. kezelői joggal kapcsolatos rendelkezéseit az eljáró bíróságoknak a VII. rendű alperes vonatkozásában is alkalmazniuk kellett volna. Ellenkezőleg: ahogyan azt az eljáró bíróságok kétséget kizáróan megállapították, a VII. rendű alperes a szennyezés időszakában még nem volt az ingatlan tulajdonosa, a kezelői jog jogosultja (mely 1996. március 8. napján jogutód nélkül megszűnt) pedig soha nem a VII. rendű alperes volt. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban pedig kifejezetten a IV. rendű alperes vonatkozásában állapította azt meg, hogy a korábban fennállt kezelői jog a Magyar Állam felelősségének vizsgálhatóságát nem zárja ki (lásd különösen az Abh. indokolásának [75] bekezdését).
- [53] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 427. § (1) bekezdése értelmében amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítja egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét és a döntést megsemmisíti, az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával a Kúria állapítja meg. A Kúria ezen törvényi kötelezettségét a Kpk.IV.39.445/2022/3. számú végzésének meghozatalával, hivatalból és soron kívül eljárva teljesítette. A Kúria ezen végzése sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem pedig a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek nem minősül, ezért az alkotmányjogi panasszal az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében önállóan nem támadható. Nincs azonban eljárási akadály annak, hogy amennyiben az indítványozók megítélése szerint a Kúria nem az Alkotmánybíróság határozatának (jelen esetben az Abh.-nak) megfelelően állapítja meg az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét, az ily módon (részben) megismétlésre kerülő eljárásban megszülető, az indítványozók álláspontja szerint adott esetben ismételten alaptörvény-ellenes jogerős döntéssel szemben az indítványozók utóbb újabb alkotmányjogi panaszt terjesszenek elő.
- [54] 2. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét egyaránt állította a Kúria önkényes jogértelmezése, illetőleg az indokolási kötelezettség megsértése miatt.
- [55] 3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme a Kúria jogértelmezésének állított önkényessége miatt az alábbiak szerint nem állapítható meg. A perbeli ingatlanon bekövetkezett szennyezés a rendelkezésre álló iratok és adatok szerint kétséget kizáróan egy kisiparosnak az ingatlanon 1955 és 1979 között folytatott tevékenységére vezethető vissza, az ingatlan tulajdonosává pedig csak 1991. szeptember 1. napján (az 1991. évi XXXIII. törvény hatálybalépésével) vált Budapest XX. Kerület Önkormányzata, azaz a VII. rendű alperes (illetőleg annak jogelődje, a III. rendű alperes) a szennyezés megvalósulásakor még nem volt az ingatlan tulajdonosa. Az 1993. november 30. napján kelt adásvételi szerződésben pedig az eladó önkormányzat kifejezetten tájékoztatta a vevőt az ingatlan szennyezettségéről, előírva számára a kármentesítést. Az eljáró bíróságok ezen tények alapulvételével, álláspontjuk részletes indokolásával jutottak arra a következtetésre, hogy a VII. rendű alperes kártérítési felelőssége a perben miért nem állapítható meg (Kúria részitélete, Indokolás [84]–[85]).
- [56] Hasonlóan nem alkotmányjogi, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés annak megítélése, hogy a perbeli ingatlanon található lakások használatbavételi engedélyének kiadása során szükséges volt-e szakhatóság bevonása vagy sem. Az eljáró bíróságok, így a Kúria is, pedig ebben az esetben is részletesen indokolták azon, az indítványozóktól eltérő álláspontjukat, hogy a konkrét esetben szakhatóság bevonása miért nem volt szükséges (Kúria részitélete, Indokolás [86]).
- [57] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési kérdés mindaddig, amíg az eljáró bíróságok jogértelmezése az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési tartomány alkotmányos keretein belül marad,

függetlenül attól, hogy a bírói jogértelmezés egyébként szakjogilag helyes vagy éppen helytelen. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján arra a következtetésre jutott, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme a támadott bírói döntés önkényessége miatt jelen esetben nem állapítható meg.

- [58] 4. Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor azt is állította, hogy a Kúria részítése nem tartalmaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelő indokolást az IX. rendű alperes 1994-ben szakhatóságként történő eljárásával kapcsolatos felelőssége kérdésében.
- [59] 4.1. A IX. rendű alperes kártérítési felelősségével összefüggésben az indítványozók a felülvizsgálati kérelmükben elsősorban azt sérelmezték, hogy a IX. rendű alperes jogelődje mint szakhatóság eljárása során megsértette a KTM rendelet¹, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény, az Ekvtv., és a veszélyes hulladékok keletkezésének ellenőrzéséről és az azok ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységekről szóló 56/1981. (XI. 18.) MT rendelet egyes rendelkezéseit. E körben az indítványozók különösen azt sérelmezték, hogy a IX. rendű alperes jogelődje 1994-ben részben nem megfelelően járt el a szakhatósági állásfoglalás kiadása során, részben pedig utóbb nem ellenőrizte azt, hogy a környezeti károk elhárítása ténylegesen megtörtént-e, ugyanakkor azonban ezt leigazolta, miközben a tényállás tisztázásának kötelezettsége a IX. rendű alperest egyébként terhelte (Kúria részítése, Indokolás [67]–[72]).
- [60] A Kúria részítése a felülvizsgálati kérelem ezen elemével összefüggésben megállapítást nem tartalmaz, miközben a részítélet arra sem tartalmaz semminemű utalást, hogy a felülvizsgálati kérelem ezen eleme érdemi elbírálásra ne lenne alkalmas. Ilyen, a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának akadályával kapcsolatos megállapítást a Kúria részítése mindössze az 1993-ban megkötött adásvételi szerződés érvényességével, illetőleg az egyes kereseti kérelmek elévülésének kérdésével kapcsolatosan rögzít (Kúria részítése, Indokolás [82]–[83]).
- [61] A IX. rendű alperes kártérítési felelősségével összefüggésben a Kúria részítése mindössze azt állapítja meg, hogy az építési engedélyezési (2004), illetőleg használatbavételi engedélyezési (2006) eljárásban a IX. rendű alperesnek mint szakhatóságnak nem kellett hozzájárulást adnia, mulasztás pedig azért sem terheli, mert a szakhatóság csak az eljáró hatóság megkeresésére köteles nyilatkozni (Kúria részítése, Indokolás [87]). Az építési engedélyezési, illetőleg használatbavételi engedélyezési eljárás azonban alapvetően a per VIII. rendű alperesének magatartásával összefüggésben kerülhet értékelésre, hiszen a IX. rendű alperes ezekben az eljárásokban szakhatóságként egyáltalán nem vett részt (az indítványozók keresetükben részben éppen azt kifogásolták, hogy a szakhatóság bevonására annak ellenére nem került sor, hogy az megítélésük szerint a vonatkozó jogszabályok alapján kötelező lett volna).
- [62] 4.2. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában az indokolási kötelezettség alkotmányos jelentőségét az alábbiak szerint határozta meg: „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]
- [63] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanakkor az indokolt bírói döntéshez való jogból „nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [elsőként lásd: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]], ugyanakkor azonban az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre minden esetben ki kell terjednie [lásd például: 3407/2022. (X. 21.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [64] Az indokolási kötelezettség követelménye, mint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részeleme a felülvizsgálati eljárásban eljáró Kúria döntésével szemben is maradéktalanul érvényesül. Ennek megfelelően a Kúria valamennyi felülvizsgálati döntéséből kétséget kizáró módon, az

alkalmazott eljárási törvényeknek megfelelő részletességgel ki kell derülnie, hogy a felülvizsgálati kérelem valamely, a felülvizsgálatra okot adó ügy elbírálása szempontjából releváns eleme érdemi elbírálásra alkalmas-e (amennyiben nem, akkor mennyiben és miért nem az), és ha igen, a felülvizsgálati kérelem adott eleme miért alapos vagy éppen alaptalan.

- [65] 4.3. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben megállapította, hogy a Kúria Pfv.III.20.232/2022/10. számú részítélete kétséget kizáróan rögzíti, hogy az indítványozók a felülvizsgálati kérelmükben a IX. rendű alperes jogelődjének 1994-ben a szennyezés elhárításával összefüggésben folytatott tevékenységének, illetőleg nyilatkozatainak jogellenességét állítják, és a jogerős ítélet ezzel kapcsolatos megállapításait sérelmezik (Kúria részítélete, Indokolás [67]–[72]). A Kúria részítélete ugyanakkor a felülvizsgálati kérelem ezen elemével kapcsolatosan semmilyen megállapítást nem tesz: sem azt nem rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelem ezen eleme érdemben ne lenne elbírálható (a felülvizsgálati kérelem ekként minősülő elemeit a Kúria részítéletének [82]–[83] bekezdései tartalmazzák), sem pedig indokolást nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy azt a Kúria milyen indokok alapján bírálta el. A IX. rendű alperes kártérítési felelősségével összefüggésben a Kúria részítélete csak olyan megállapítást tesz, melyet a részítélet a felülvizsgálati kérelem ismertetése körében egyébként a IX. rendű alperessel összefüggésben nem is említ (nevezetesen azt, hogy a IX. rendű alperes 2006-ban szakhatóságként nem vett részt a használatbavételi engedélyezési eljárásban).
- [66] A IX. rendű alperes kártérítési felelősségének megállapíthatósága szempontjából alapvető jelentőségű kérdés, hogy a IX. rendű alperes jogelődje 1994-ben jogszerűen, az eljárására irányadó jogszabályoknak megfelelően járt-e el, hiszen (ahogyan azt a Fővárosi Ítéltábla ítéletének [22] bekezdése is rögzíti) az indítványozóknak „valamennyi alperessel szemben volt el nem évült követelésük”. A Kúria részítéletében formálisan elbírálta az indítványozók IX. rendű alperes magatartásának értékelésével kapcsolatos felülvizsgálati kérelmét (lásd a Kúria részítéletének rendelkező részét és a részítélet indokolásának [87] bekezdését), az elbírálás jogi indokairól azonban ítéletében nem adott számot abban az alapügy eldöntése szempontjából alapvető jelentőségű kérdésben (nevezetesen a IX. rendű alperes jogelődje 1994-es szakhatósági eljárása jogszerűségének kérdésében), amelyben az indítványozók a felülvizsgálatot kérték a IX. rendű alperes kártérítési felelősségének megállapításával összefüggésben.
- [67] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete egyértelműen rögzíti, hogy a IX. rendű alperes jogelődje mint környezetvédelmi hatóság nem csupán szakhatósági hozzájárulást adott 1994. június 6. napján a talajvizsgálati eredmények alapján a dokumentációban megjelölt szennyeződések kitermeléséhez és a kitermelt talaj elszállításához, de 1994. szeptember 21. napján azt is megállapította, hogy „a területről a szennyezett talaj elszállítása megtörtént, a szennyezettség megszűnt” (Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete, Indokolás [12]–[13]). A IX. rendű alperes jogelődje magatartása jogszerűségének vizsgálata során mind a szakhatósági hozzájárulás megadása körülményeinek (ideértve, hogy a IX. rendű alperes jogelődje a szennyezés körülményeiről, becsült kiterjedéséről és a potenciális szennyező anyagokról a szakhatósági állásfoglalás kiadását megelőzően tudomással bírhatott-e), mind pedig az 1994. szeptember 21. napján kiállított nyilatkozatban foglaltaknak jogi jelentősége lehet, figyelemmel arra, hogy a perbeli ingatlanon a szennyezés a IX. rendű alperes jogelődje kifejezett nyilatkozatával ellentétben valójában nyilvánvalóan nem szűnt meg. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi: az Abh.-ban a mulasztás eredményeként bekövetkező környezetszennyezésért való felelősség lehetőségének kizárásával kapcsolatosan tett megállapítások (így különösen az Abh. indokolásának [88]–[89] bekezdései) adott esetben a IX. rendű alperes jogelődje magatartásával összefüggésben is megfelelően irányadóak lehetnek.
- [68] 4.4. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria Pfv.III.20.232/2022/10. számú részítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség követelményének megsértése miatt alaptörvény-ellenes, ezért az Alkotmánybíróság a Kúria részítéletét a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [69] 5. Az Alkotmánybíróság, következetes gyakorlatának megfelelően, a Kúria részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére tekintettel az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése állított sérelmet már nem vizsgálta {hasonlóan például: 14/2023. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]}.

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Sulyok Tamás
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/148/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3100/2024. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.348/2023/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd) útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.20.348/2023/5. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt. Az indítványozó szerint a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XV. cikk (2) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az ügy lényege a következőképp foglalható össze. Az alapügy alperese a gyártója egy televíziós sorozatnak. Az alperes 2019. augusztus 31-én készített felvételén az látható, hogy az indítványozó kutyájával és kisgyermekével besétál Pilisszentlélek településrész egyik ingatlanába. A felvétel készítését az indítványozó nem észlelte, ahhoz nem adott hozzájárulást. A felvétel a televíziós csatornán 2019. szeptember 21-én főműsoridőben volt látható. Az indítványozó felhívta az alperest a jogsértés megszüntetésére és elégtétel adására. Az alperes a jogsértés tényét nem ismerte el, de a kifogásolt felvételrészről kivágta.
- [3] Az indítványozó személyiségi jogainak sérelme miatt keresetet indított: kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest elégtétel adására, valamint 500 000 Ft sérelemdíj és kamatai megfizetésére.
- [4] Az első fokon eljáró Tatabányai Törvényszék 5.P.20.075/2021/44. számú ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette az indítványozó személyiségi jogait, és 300 000 Ft sérelemdíjat állapított meg számára. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felvételen az indítványozó felismerhetően szerepelt, és önmagában az a körülmény, hogy az alperes általános tájékoztatást adott a forgatás tényéről, nem értékelhető úgy, hogy az indítványozó a felvétel készítéséhez hozzájárult. A sérelemdíjjal összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felvétel révén az indítványozó szélesebb körben vált ismertté, és a sérelemdíj abban az esetben is megítélendő, ha a felvételen folytatott magatartás sem közéleti, sem magánéleti szempontból nem kifogásolható.
- [5] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla először az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította, majd – mivel a Kúria hatályon kívül helyezte a döntést a felülbírálati jogkör határainak túllépése miatt – a megismételt eljárásban hozott Pf.IV.20.182/2022/8/I. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet a per fő tárgyában helybenhagyta. A másodfokú bíróság álláspontja szerint jogszabályi vélelem áll fenn, hogy a személyiségi jogi jogsértés nem vagyoni hátrányt okoz és sérelemdíjat alapoz meg. Ez a vélelem megdönthető, de a konkrét ügyben az alperes nem döntötte meg.
- [6] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a támadott döntésben a jogerős döntést hatályon kívül helyezte és a keresetet elutasította. A Kúria megállapította az indítványozó személyiségi jogi jogainak a megsértését, nem értett ugyanakkor egyet a sérelemdíjra vonatkozó következtetésekkel. Álláspontja szerint nem szól törvényi vélelem a sérelemdíj megállapíthatósága mellett; az csak akkor állapítható meg, ha nem vagyoni hátrány mutatható ki a személyiségi jogi jogsértés miatt. Az alapügyben azonban ilyen hátrány nem volt kimutatható, ezért a sérelemdíj megállapítása mellőzésének van helye.
- [7] 3. A Kúria döntésével szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy a bíróság *contra legem* jogértelmezést alkalmazott; a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. §-ával ellentétesen jutott arra a következtetésre, hogy a sérelemdíj megállapításához nem vagyoni hátrányt is kell bizonyítani. A Ptk. vonatkozó rendelkezése ugyanis azt írja elő, hogy „jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges” a sérelemdíj

megállapításához. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva előadta, hogy sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, ha a jogalkalmazó szervek olyan döntést hoznak, amelyre a jogszabály szövege alapján nincs lehetőségük.

- [9] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltóságból következik a személyiségi jogainak a védelme, e jogait azonban az eljáró bíróságok nem védték kellőképpen.
- [10] Az indítványozó jogellenesnek és súlyosan méltánytalannak tekintette, hogy bár a jogalap tekintetében mindhárom eljáró fórum megállapította személyiségi jogainak megsértését, mégis az eljárási szabályok szerint pervesztesnek minősül, és így többmillió perköltség megfizetésére köteles. A perköltség mértékével összefüggésben érdemi alkotmányos összefüggést nem állított, határozott kérelmet nem terjesztett elő.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 4.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [13] Az indítványozó saját ügyében jár el (az alapügy felperese), megjelölte az indítványozói jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. A Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2023. július 24-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. augusztus 4-én – határidőben – nyújtották be.
- [15] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [16] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. További feltétel, hogy az indítvány részletes indokolást tartalmazzon, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó részletes indokolást adott elő arra vonatkozóan, hogy a támadott döntés mennyiben érinti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített, tisztességes eljáráshoz való jogát. Az indítvány nem tartalmazott kellő részletességű indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott döntés miért sértene az Alaptörvény I., és XV. cikkeit, e cikkek vonatkozásában az indítvány az indokolás hiánya miatt nem felel meg a befogadhatósági feltételeknek. Az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadályá {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.
- [17] Megállapítható az is, hogy a támadott döntéssel szemben nem állt további rendes jogorvoslat az indítványozó rendelkezésére.
- [18] 4.2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] Az Alaptörvény II. cikke értelmében „[a]z emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.” Az Alkotmánybíróság már működése kezdetén az emberi méltóságból levezette az általános személyiségi jogot {8/1990. (IV. 23.) AB határozat, megerősítette 25/2012. (V. 18.) AB határozat, Indokolás [44]}. Az általános személyiségi jog egyik részjogosítványa a képmás-védelem, amely az emberi személyiség külső megnyilvánulását védi. „A saját képmáshoz való jogot általában az általános személyiségi jog egyik kifejeződésének tartják. Azt jelenti elsősorban, hogy minden ember alapvetően maga dönthet arról, hogy milyen képet, és milyen összefüggésben hoznak róla nyilvánosságra. A külső megjelenés a személyiség megnyilvánulása a külvilág felé” {28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [20] Az emberi méltóság sérelme nélkül nem vezethető le olyan következtetés, hogy magánszemély képmása a hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozható; az ez alóli kivételek – mivel alapvető jogot korlátoznak – meg kell hogy feleljenek az Alaptörvény I. cikkében rögzített jogkorlátozási tesztnek.

- [21] Az indítványra okot adó ügyben ugyanakkor nem a képfelvétel nyilvánosságra hozatalának jogszerűsége volt a központi kérdés, hanem az, hogy a képfelvétel jogellenes készítésének és közzétételének milyen polgári jogi következménye van. Általánosságban kijelenthető, hogy valamely jogkövetkezmény, szankció meghatározása a törvényhozás, az egyedi ügyben való alkalmazás a bírászkodás feladata. Ugyanez vonatkozik a jelen esetre is: a törvényhozó szabadon dönthet arról, hogy személyiségi jogi jogsértés esetén automatikus sérelemdíj-igény érvényesítését teszi lehetővé, vagy ilyen esetben nem vagyoni kárt kell igazolni, továbbá szabadon meghatározhatja azt is, hogy ilyen igényérvényesítés esetén kire esik a bizonyítási teher. Az emberi méltóság alaptörvényi rögzítéséből egyik megoldás sem következik kényszerítően, épp ezért valamelyik kiválasztása nem függ össze az Alaptörvény II. cikkével.
- [22] 5. Az indítvány tartalmilag hivatkozott arra is, hogy a támadott döntés *contra constitutionem* értelmezést alkalmazott, amely így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata a tisztességes eljáráshoz való jogon keresztül meghatározta a jogértelmezés kereteit is; rámutatott, hogy „az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes” {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]}. Ugyanakkor önmagában a jogértelmezési hiba még nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikkének a sérelmét, még akkor sem ha az nyilvánvaló, egyértelmű vagy kirívóan súlyos {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}, csupán az, ha a bírói döntés figyelmen kívül hagyja a hatályos jogot, vagy az értelmezés egyébként alaptörvény-ellenes eredményre vezet.
- [25] Az Alkotmánybíróság nem veheti át az általános hatáskörű bíróság szerepét azzal, hogy meghatározza a sérelemdíj megállapításának feltételeit. A jogszabályok értelmezése, a vélt és valós kollíziók feloldása nem tartozik a hatáskörébe. Annyiban viszont vizsgálnia kell a jogszabályokat, hogy értelmezésük a tisztességes eljáráshoz való jogot sértően önkényes-e.
- [26] Jelen esetben a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése azt rögzíti, hogy „sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges”. E rendelkezés (1) bekezdése ugyanakkor azt mondja ki, hogy „akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.” A kúriai joggyakorlat szerint a sérelemdíj megállapításának feltétele, hogy a sértett oldalán a megállapított személyiségi jogsértéssel összefüggésben érdemben értékelhető nem vagyoni hátrány legyen kimutatható. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése a kialakult ítélkezési gyakorlat szerint csupán eljárásjogi szempontból rendelkezik úgy, hogy a hátrányok tekintetében külön bizonyítás nem szükséges. A körülmények bírói mérlegelése – a támadott döntés szerint – adott esetben azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére.
- [27] Ha a szabályozás párhuzamosan rögzíti, hogy sérelemdíj nem vagyoni sérelemért jár, valamint csupán a jogsértés tényét kell bizonyítani, akkor nem állítható, hogy a jogszabály egyetlen értelmezése, hogy a sérelemdíj „automatikusan” jár személyiségi jogi jogsértés esetén. A többféle értelmezés közötti választás nem az Alkotmánybíróság feladata, valamelyik kiválasztása nem vet fel olyan önkényes jogalkalmazást, amely a tisztességes eljáráshoz való jogot önmagában sértene.
- [28] Erre tekintettel a rendelkezés értelmezésének alkotmányossága tekintetében az indítvány nem vet fel kételyt.
- [29] 6. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjának, valamint a 27. § (1) bekezdés a) pontjának továbbá az Abtv. 29. §-ának. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot megkezdte, és ennek során azt állapította meg, hogy az indítvány törvényi feltételeknek nem felel meg, így az Abtv. 64. § d) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1767/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3101/2024. (III. 14.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.669/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.669/2022/5. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.860/2021/5. számú ítélete, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 6.P.20.087/2019/82. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a C) cikk (1) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1)–(2) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint a 28. cikke sérelmére hivatkozva.
- [2] 2. Az ügy – alkotmányjogi panasz szempontjából releváns – tényállása a következő.
- [3] A vecsési 0[...]/52. helyrajzi számú ingatlan korábban a felperes gyermeke tulajdonában állt. Ennek az ingatlannak a megosztásából alakult ki a vecsési 0[...]/66. helyrajzi számú, kivett közút (a továbbiakban: 66. ingatlan) és a vecsési 0[...]/67. helyrajzi számú, kivett panzió, udvar megnevezésű (a továbbiakban: 67. ingatlan) ingatlan.
- [4] A megelőző peres eljárásban az indítványozók I. és II. rendű alperesként vettek részt. A per felperese (aki a per III. rendű alperesének gyermeke) keresetében annak megállapítását kérte, hogy ráépítés jogcímén megszerezte a 67. ingatlan 17178/20000 arányú tulajdonjogát, így a felperes és az I. rendű alperes ajándékozás címén bejegyzett 1/2-1/2 tulajdoni hányada 1411/20000-1411/20000 tulajdoni hányadra csökkent, a II. és a III. rendű alperes hasznélvezeti joga pedig ezen tulajdoni hányadokra korlátozódott. A felperes kérte továbbá a 66. és 67. ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetését, a 66. ingatlan 1/2 tulajdoni hányadának 2 327 000 forint, a 67. ingatlan 1411/20000 tulajdoni hányadának 13 954 000 forint megváltási áron, a II. rendű alperes hasznélvezetétől mentesen a felperes tulajdonába adását azzal, hogy a megváltási árból 698 100 forint, illetve 4 186 200 forint a II. rendű alperes hasznélvezeti jogának az értéke.
- [5] A felperes kérte továbbá a 66. és 67. ingatlanokon fennálló közös tulajdon – a felperes által történő megváltás útján való – megszüntetését és a II. rendű alperes mindkét ingatlanban meglévő hasznélvezeti jogának a megváltását.
- [6] A Budapest Környéki Törvényszék a megismételt eljárásban 6.P.20.087/2019/82. számú ítéletével kötelezte az I-III. rendű alpereseket annak túsérésére, hogy a földhivatal a perbeli ingatlanra a felperes 850/1000 arányú tulajdonjogát ráépítés jogcímén bejegyezze, és az I. rendű alperes 1/2 tulajdoni hányadára ajándékozás jogcímén bejegyzett tulajdonjoga helyébe az I. rendű alperes 75/1000 arányú, a felperes 1/2 tulajdoni hányadára ajándékozás jogcímén bejegyzett tulajdonjoga helyébe a felperes 75/1000 arányú tulajdonjogát bejegyezze, a II. rendű alperes hasznélvezeti jogát az I. rendű alperest ajándékozás címén megillető hányadra, a III. rendű alperes hasznélvezeti jogát a felperest ajándékozás jogcímén megillető hányadra átjegyezze, ezt meghaladóan a ke-

resetet elutasította. A perbeli ingatlanokon fennálló közös tulajdont és a II. rendű alperest illető haszonélvezeti jogot a törvényszék megszüntette.

- [7] Az I–II. rendű alperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla Pf.20.860/2021/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] A jogerős ítélet ellen az I–II. rendű alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.669/2022/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [9] 3. Az indítványozók 2022. május 21-én alkotmányjogi panaszt nyújtottak be közvetlenül az Alkotmánybíróságon a Budapest Környéki Törvényszék 6.P.20.087/2019/82. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.860/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében. Az Alkotmánybíróság a panaszt az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel visszautasította.
- [10] 4. Az indítványozók a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.669/2022/5. számú ítéletének kézbesítésétől számított hatvan napon belül ismétetlen az Alkotmánybírósághoz fordultak, az Abtv. 27. §-a alapján, melyben kérték az Alkotmánybíróságtól a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.669/2022/5. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.860/2021/5. számú ítélete, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 6.P.20.087/2019/82. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok – álláspontjuk szerint – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1)–(2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikket.
- [11] Az indítványozók azt a bírói jogértelmezést kifogásolták, hogy a felperes igényt tarthat az ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett tulajdonjogának a bejegyzésére, mivel az Inytv. 5. § (3) bekezdése értelmében nem részesül a törvény védelmében az ingyenesen (ellenérték nélkül) szerző személy. Kifogásolták, hogy a törvényszék kétséget kizáróan megállapíthatónak találta a tulajdoni lapok alapján, hogy az építkezés első ütemének befejezését követően a perbeli ingatlanoknál nem következett be jóhiszemű jogszerzés, mert valamennyi tulajdonosváltás ajándékozás jogcímén történt. Ebből a törvényszék azt a következtetést vonta le, hogy a felperes az ingatlan-nyilvántartáson kívül megszerzett tulajdonjoga bejegyzését az alperesekkel szemben alappal igényelheti. A törvényszék ugyanakkor – egyebek mellett – nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes maga is ajándékozás útján (tehát ingyenesen) jutott a perbeli ingatlan 1/2 arányú tulajdonjogához.
- [12] Az indítványozók álláspontja – a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria ítéleteiben leírtakkal ellentétben – az, hogy a Ptk. támadott határozatok meghozatala idején hatályos (és egészen 2024. január 31. napjáig hatályban lévő) rendelkezései (így az ingatlan-nyilvántartáson kívül jogot szerző jogállását szabályozó Ptk. 5:175. §) értelmében a jogvédelem a jóhiszeműen szerzőt illeti meg, függetlenül attól, hogy ingyenesen vagy ellenérték fejében szerezte a tulajdonát.
- [13] Ez – az indítványozók álláspontja szerint – egyrészt abból következik, hogy a Ptk. az 5:175. § (1) bekezdésben kizárólag jóhiszemű szerzőről tesz említést; továbbá abból is, hogy a jogalkotó „szükségesnek gondolta” a Ptk. 5:169. § (1) és (2) bekezdésének akkénti módosítását, hogy 2024 februárjától a jóhiszeműen és ellenérték fejében jogot szerzőt illesse meg a védelmet. Az indítványozók szerint „az, hogy a jogalkotót mi vezette-e módosításra (a pontatlanságot akarta kiküszöbölni, netán a korábbi jogalkotói hiányosságot akarta javítani), teljességgel közömbös.”
- [14] Az indítványozók álláspontja szerint a Ptk. támadott határozatok meghozatala idején hatályos rendelkezései [Ptk. 5:175. § (1) bekezdés] alapján a védelem megilleti a jóhiszemű, ám ingyenesen szerzőt is. Az ügyekben eljáró bíróságok azzal, hogy ettől eltérően értelmezték a Ptk.-t, az indítványozók szerint „alaptörvényt sértést követtek el”.
- [15] A tisztességes eljárás követelménye az indítványozók szerint még azáltal is sérült, hogy a másodfokú ítéletet hozó Ítéltábla olyan kérdésben döntött, mely még csak említésre sem került a keresetben; a felperes nem bizonyította, hogy a II. rendű és az I. rendű alpereseknek az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéssel szemben tudomásuk lett volna arról, hogy a III. rendű alperes ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonjoga ellenére a tényleges tulajdoni helyzet attól esetlegesen eltérne; az ügyekben eljáró bíróságok nem tartották meg a bizonyítási eljárás törvényes kereteit. Az indítványozók szerint sérült továbbá az indokolt bírói döntéshez való joguk is.
- [16] A támadott bírói döntések jogszabály-értelmezése az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetéshez is vezet azáltal, hogy a tulajdonhoz való alapvető jog tekintetében ésszerű indok nélkül tesz különbséget egyrészt a jóhiszemű és ingyenesen szerző, másrészt a jóhiszemű és ellenérték fejében szerző között.

- [17] A támadott ítéletek a Ptk. 5:175. § (1) bekezdésének a jogszabály szövegétől és a nyilvánvaló jogalkotói szándéktól elszakadó értelmezésével alkotmányellenesen korlátozzák a jóhiszeműen és ingyenesen szerzők jogait, kirekesztik őket a jogi védelemre jogosultak köréből.
- [18] A támadott ítéletek az indítványozók tulajdonhoz való jogát azáltal sértik, hogy a jogértelmezés során a bíróságok valójában jogot alkottak, és ez alapján állapították meg felperes tulajdonszerzését a perbeli ingatlanokon, az indítványozókat ezáltal jogos tulajdonuktól megfosztva.
- [19] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a C) cikk (1) bekezdésének sérelme körében kiemelték, hogy a Kúria a támadott felülvizsgálati ítélet meghozatalakor túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit és elvonta a törvényhozói hatalmi ág jogkörét, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezi, egyúttal sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogbiztonság követelményét is.

II.

- [20] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [21] 2. A Ptk. jelenleg hatályos rendelkezései szerint:

„5:175. § [Az ingatlan-nyilvántartáson kívül jogot szerző jogállása]

(1) Az ingatlan-nyilvántartáson kívül jogot szerző személy vagy az ingatlan-nyilvántartásban feljegyezhető tény jogosultja a szerzett jogát, illetve a feljegyezhető tény nem érvényesítheti az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagy az őt bejegyzési igénnyel rangsorban megelőző, jóhiszemű szerzővel szemben.

(2) Az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett jogot és fel nem jegyzett tény a jóhiszemű és ellenérték fejében jogot szerző, valamint bejegyzési igénnyel rangsorban előbb álló, jóhiszemű jogszerzővel szemben nem lehet érvényesíteni. A jóhiszemű szerző jogvédelme az ingatlan-nyilvántartási állapot függő jogi helyzetére utaló tény feljegyzése esetére nem terjed ki.”

- [22] 3. A Ptk. 2024. október 1-jétől hatályos rendelkezései szerint:

„5:169. § [Az ingatlan-nyilvántartáson kívül jogot szerző jogállása]

(1) Az ingatlan-nyilvántartáson kívül az ingatlanra vonatkozóan dologi jogot szerző a szerzett jogát nem érvényesítheti az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagy őt a bejegyzési igénnyel rangsorban megelőző, jóhiszemű és ellenérték fejében jogot szerzővel szemben.

(2) Az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett jogot vagy tény annak jogosultja a jóhiszemű és ellenérték fejében jogot szerző bejegyzett jogosulttal, valamint a be nem jegyzett jog vagy tény jogosultját bejegyzési igény rangsorban megelőző jóhiszeműen és ellenérték fejében jogot szerzővel szemben nem érvényesítheti.”

III.

- [23] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdésének megfelelően mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [24] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [25] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozók szerint vizsgálandó bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont].
- [26] Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [27] Az indítvány – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kivételével – tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [28] Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó önálló indokolást ugyanakkor nem tartalmaz, hanem csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozó indokokat (hogy ti. a jogértelmezés során a bíróságok valójában jogot alkottak) terjesztette ki az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítására irányuló indítványi kérelem az önálló indokolás hiánya miatt nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglalt követelménynek.
- [29] Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [30] Az indítvány – a B) cikk (1) bekezdése, a C) cikk (1) bekezdése és a 28. cikk kivételével – megfelel annak a feltételnek, mely szerint – az indítványozók állítása alapján – az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogainak sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont].
- [31] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése valamint a 28. cikke nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak; az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére pedig az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz (lásd például: 3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]), ami jelen ügyben nem teljesült.
- [32] Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.
- [33] Az indítványozók jogosultnak tekinthetők [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozók érintettnek tekinthető (Abtv. 27. §). Az indítvány továbbá megfelel annak a feltételnek, mely szerint az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számukra biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [34] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint jelen ügyben azáltal, hogy a jogalkotó időközben kifejezetten a vitatott jogértelmezésnek megfelelően módosította a jogvita során alkalmazott jogszabályt, a bírói jogértelmezés felvetheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét abban az összefüggésben, hogy a támadott ítéletek bírói jogértelmezése az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát – a *contra legem* jogalkalmazásra tekintettel – alaptörvény-ellenesen korlátozta-e.
- [35] Az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadásról szóló döntés helyett – a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesztett az Alkotmánybíróság elé.

IV.

- [36] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a támadott ítéletek az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát – a *contra legem* jogalkalmazásra tekintettel – alaptörvény-ellenesen korlátozta-e.

- [38] Az Alkotmánybíróság különbséget tesz *contra legem* és *contra constitutionem* jogértelmezés között, és csak az utóbbit tekinti az alkotmányossági jogsérelem szintjére felérőnek. Az indítványozó a *contra legem* jogértelmezéssel összefüggésben hivatkozott a 29/2021. (XI. 10.) AB határozatra. Ebben a határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy önmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesen, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet [20/2017. (VII. 18.) AB határozatát, Indokolás [21]; 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [39] Ilyen kivételes esetnek tekinthető egyebek között, ha a bíróság ítélete az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsérti, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz. A jogszabályokat az Alaptörvény biztosította kereteken belül a bíróságok értelmezik; az Alkotmánybíróság nem avatkozhat be minden olyan esetben a bíróságok tevékenységébe, amikor valamilyen (állítólagos vagy tényleges) jogszabálysértő jogértelmezésre vagy jogalkalmazásra került sor. A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése ugyanis nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást (lásd például: 3234/2021. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [68]). Ha azonban az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (3) bekezdésének alkalmazásával valamely jogszabály lehetséges értelmezésével, illetőleg alkalmazásával kapcsolatosan alkotmányos követelményt fogalmaz meg, és ezáltal kifejezetten rögzíti az Alaptörvényből az adott jogszabályi rendelkezésre vonatkozó értelmezési tartomány határait, azt a bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül és nem ronthatja le [16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [35]]. Az Abtv. 39. § (1) bekezdéséből következően pedig az Alkotmánybíróság határozatának egésze (és nem csupán a rendelkező része) bír *erga omnes* kötelező erővel. Ekként, ha az Alkotmánybíróság egy határozatában formálisan alkotmányos követelmény kimondása nélkül foglal állást valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezéséről, vagy éppen ellenkezőleg, azt mondja ki, hogy valamely értelmezés ellentétes az Alaptörvénnyel, arra az eljáró bíróságnak ugyancsak tekintettel kell lennie ítéletének meghozatala során.
- [40] Annak megítélése során, hogy valamely (állítólagos) *contra legem* jogalkalmazás kivételesen elérte-e az alaptörvény-ellenesség szintjét, az Alkotmánybíróság az eset összes releváns körülményének figyelembevételével határozhat.
- [41] A 29/2021. (XI. 10.) AB határozatban vizsgált esetben az Alkotmánybíróság figyelembe vette, hogy már állást foglalt-e a kérdéses jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összeegyeztethetősége, illetőleg az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése kérdésében. Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően ugyancsak figyelembe vette a megsértett jogszabály egyértelműségének és pontosságának fokát; a jogszabály értelmezése és alkalmazása tekintetében az ítélező bírót megillető mérlegelési jogkör terjedelmét; valamint a bírói döntésben megjelenő indokolást is, mely különösen nagy jelentőséggel bír akkor, ha az Alkotmánybíróság az adott jogkérdésben már korábban állást foglalt. Az Alkotmánybíróság végezetül azt sem hagyhatja figyelmen kívül eljárása során, hogy az indítványhoz kötöttség elvének megfelelően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárás keretei között kifejezetten azt kell vizsgálnia, hogy valamely bírói döntés az indítványban foglalt okból alaptörvény-ellenes-e. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében ugyanis egyes, az Alaptörvényben és az Abtv.-ben pontosan megjelölt kivételes esetek [Abtv. 28. § (1) bekezdése, 32. § (1) bekezdése, 38. § (1) bekezdése, 46. § (1) és (3) bekezdése, illetőleg az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése] kivételével „[a]z Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik” [29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]].
- [42] Az indítványozók azt a bírói jogértelmezést kifogásolják, miszerint az ingatlan-nyilvántartáson kívül jogot szerző jogállását szabályozó Ptk. 5:175. § alapján a jogvédelem csak a jóhiszeműen és ellenérték fejében szerzött illeti, így nem részesül e törvényi rendelkezés szerinti védelemben az ingyenesen (ellenérték nélkül) szerző személy. Az indítványozók szerint a Ptk. támadott határozatok meghozatala idején hatályos Ptk. 5:175. § értelmében a jogvédelem a jóhiszemű szerzött illeti meg, függetlenül attól, hogy ingyenesen vagy ellenérték fejében szerezte a tulajdonát.
- [43] A Kúria ítéletében ehhez képest azt állapította meg, hogy „[a] Ptk. 5:175. § (1) bekezdésének és az 5:175. § (2) bekezdésének egybevetéséből adódó helyes, az Alaptörvény 28. cikkének megfelelő értelmezés szerint a jogalkotó a jóhiszemű szerző védelme kapcsán nem kívánt különbséget tenni aszerint, hogy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető kötelmi megállapodáson alapuló jogról vagy pedig egyéb, ingatlannyilvántartáson kívül szerzett dologi jogról – elsősorban tulajdonjogról –, van szó. A két jogszabályhely – Ptk. 175. § (1) és (2) bekezdés – egybevetéséből dogmatikai alapon csak egyfajta értelmezés adódik: mindkét esetben csak a jóhiszemű és visszterhes szerző részesül jogvédelemben. Az ettől ellenkező szabályozásnak és értelmezésnek nincsenek dogmatikai indokai.” (Kúriai ítélet [56] bekezdés) A Kúria utalt arra is, hogy „a jogalkotó utóbb az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény (új Inyvtv.) megalkotása során a hivatkozott jogszabályi rendelkezésekben rejlő pontatlanságot kiküszöbölte, kiemelve, hogy „a módosítás eredményeként a Ptk.-ban maradó rendelkezé-

sek tekintetében lényeges változások nem történtek, e szabályoknak csupán pontosabb, értelmezést segítő módon való megfogalmazására került sor, a közhitelesség és ennek joghatásai hatékonyabb érvényesülése érdekében.” Ennek eredményeként ugyanis az Inyvtv. 105. §-a – 2024. február 2-i hatályba lépéssel – általi módosítás következtében a Ptk. 5:169. § (1) és (2) bekezdése is a jóhiszeműen és ellenérték fejében jogot szerző részére biztosít védelmet.” (...) „Az új szabályozás tehát egyértelművé teszi, hogy akár az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető kötetmi megállapodáson alapuló egyéb jogról, akár dologi jogról van szó, a jóhiszemű szerző – a hatályos szabályozás helyes értelmezése szerint is – csak akkor részesül védelemben, ha a jogát (jóhiszeműen és) ellenérték fejében szerezte. A kifejtettekből következően alappal hivatkozott a felperes az I–II. rendű alperesek ingyenes szerzésére, ami egyúttal érdektelenné teszi annak vizsgálatát, hogy a jó- vagy rosszhiszeműség tekintetében helyesen foglalt-e állást az első- és másodfokú bíróság.” (Kúriai ítélet [57]–[58] bekezdései)

- [44] Az Alkotmánybíróság a támadott ítéletekből a következőket állapította meg.
- [45] A Kúria egyértelműen a hatályos jogszabályi rendelkezések figyelembevételével járt el, jogértelmezését a Ptk. hatályos rendelkezéseire alapította. A módosított, de még hatályba nem lépett rendelkezéseket nem, csupán annak jogalkotói indokolását vette figyelembe. Az Alaptörvény 28. cikke pedig éppenséggel kötelezővé teszi a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolásának figyelembe vételét. Nem állja meg a helyét az az indítványozói hivatkozást, miszerint „az, hogy a jogalkotót mi vezette-e módosításra (a pontatlanságot akarta kiküszöbölni, netán a korábbi jogalkotói hiányosságot akarta javítani), teljességgel közömbös.” A Kúria ítélete épp akkor vált volna *contra constitutionem*, ha a jogalkotó szándékát és ezáltal az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat – az indítványozók érvelésével egyező módon – figyelmen kívül hagyta volna.
- [46] A 21/2023. (VIII. 7.) AB határozat rögzítette, hogy „[a]z Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek” (Indokolás [32]). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az önkényes bírói jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezethet. Az Alkotmánybíróság a jogalkalmazói önkény fennállásából fakadóan azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Amennyiben a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályok figyelmen kívül hagyásával jár el, a jogértelmezési hiba *contra constitutionem* önkényessé válik [33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria a Ptk. 5:175. § (1) bekezdése során figyelemmel volt az Alaptörvény 28. cikke szerinti szempontokra, figyelembe vette a jogalkotó akarát a norma értelmezésekor és nem szakadt el olyan mértékben a norma szövegétől, ami már az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozó önkényes bírói jogértelmezésnek minősülne.
- [48] A vitatott jogértelmezéssel kapcsolatban az is megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság korábban nem foglalt állást a kérdéses jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összeegyeztethetősége, illetőleg az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése kérdésében, erre az indítványozók sem hivatkoztak.
- [49] Az Alkotmánybíróság ezek alapján megállapította, hogy a Kúria jogértelmezése nem lépett túl az Alaptörvény keretein, jogértelmezése nem volt önkényes, az Alaptörvény megszabta értelmezési tartomány keretein belül maradt.
- [50] 2. Az indítványozók a XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmeként azt is állították, hogy sérült az indokolt bírói döntéshez való joguk is. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványaként értelmezett indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmát illetően következetes a gyakorlata [lásd először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]]. Eszerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [lásd először: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; lásd még például: 3062/2019. (III. 25.) AB végzés, Indokolás [33]].
- [51] Az Alkotmánybíróság következetesen képviselt álláspontja szerint a tisztességes eljárás követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és annak értékeléséről határozatában számot adjon [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az indokolt bírói döntéshez való jog tehát az a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki [3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [52] Az eljáró bíróságok az Alkotmánybíróság szerint az ügy érdeme szempontjából releváns kérdéseket megindokolták, „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak in-

dokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}

- [53] 3. A tisztességes eljárás követelménye az indítványozók szerint még azáltal is sérült, hogy a másodfokú ítéletet hozó Ítéltábla olyan kérdésben döntött, mely még csak említésre sem került a keresetben; a felperes nem bizonyította, hogy a II. rendű és az I. rendű alpereseknek az ingatlannyilvántartási bejegyzéssel szemben tudomásuk lett volna arról, hogy a III. rendű alperes ingatlannyilvántartásba bejegyzett tulajdonjoga ellenére a tényleges tulajdoni helyzet attól esetlegesen eltérne; az ügyükben eljáró bíróságok nem tartották meg a bizonyítási eljárás törvényes kereteit.
- [54] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [55] Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek, valamint a tényállás megalapozottak-e, illetőleg hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [56] 4. Az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseire hivatkozással a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a megsértésére is hivatkoztak. Az indítványozók szerint a támadott bírói döntések jogszabály-értelmezése az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetéshez azáltal vezet, hogy a tulajdonhoz való alapvető jog tekintetében észszerű indok nélkül tesz különbséget egyrészt a jóhiszemű és ingyenesen szerző, másrészt a jóhiszemű és ellenérték fejében szerző között.
- [57] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés első mondatának (amely szerint „[a] törvény előtt mindenki egyenlő”) pozitív irányú megközelítést tartalmazó egyenlőségi klauzulája (ún. „általános egyenlőségi szabály”) és a (2) bekezdés szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma (negatív irányú megközelítés, amely az alapjogok tekintetében és egyúttal védett tulajdonság alapján tett különbségtételt tiltja) az egyenlőséghez, egyenlő bánásmódhoz való jog két, szorosan összetartozó aspektusát jelentik. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyok között [lásd: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; lásd legutóbb: 3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [39]].
- [58] Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozók kifogásai kapcsán elsőként azt vizsgálta, hogy az állított megkülönböztetés egymással összehasonlítható helyzetben lévő, homogén csoportba tartozó jogalanyok között tekinthető-e fennállóknak.
- [59] Az indítványozók maguk is utalnak arra, hogy a Ptk.-ban külön „esik szó” a „jóhiszeműen és ellenérték fejében szerzőkről”, vagyis a jogalkotó kifejezett, a szabályozásban megnyilvánuló szándékának megfelelően eltérő helyzetben vannak a jóhiszemű visszterhes ügyleti szerzők a jóhiszemű ingyenesen (ellenérték nélkül) szerző személyekhez képest. Homogén csoport hiányában pedig a hátrányos megkülönböztetés további vizsgálatának nincs helye.
- [60] Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy a támadott bírói jogértelmezés az indítványban megjelölt okból nem sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, ugyanis nem egymással összehasonlítható helyzetben lévő, homogén csoporton belül tesz különbséget. Az indítványozók pedig nem mutattak rá arra, hogy őket az azonos helyzetben lévőek által alkotott körön belül (homogén csoport) érte volna hátrányos megkülönböztetés {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [61] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések nem sértik az indítványozók Alaptörvény XV. cikk szerinti törvény előtti egyenlőséghez való alapjogát és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát, ezért az indítványt elutasította.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [62] Az ügy elbírálása szempontjából két kérdés megválaszolását tartom meghatározónak.
- [63] Egyrészt érdemben változott-e a jogi szabályozás a Ptk. módosításával, azaz tartalmaz-e érdemben változást a Ptk. 2024. október 1-jétől hatályos 5:169. §-a a Ptk. jelenleg hatályos 5:175. §-ához képest?
- [64] Másrészt létezik-e jóhiszeműség ingyenes megszerzés esetén? Amennyiben erre a válasz igenlő, azaz ha az ingyenesség fogalmilag nem zárja ki a jóhiszeműséget, akkor ez azt jelenti, hogy a Ptk. módosítása érdemi változást tartalmaz.
- [65] A magam részéről mind a második, mind pedig ebből következően az első kérdésre igennel válaszolok. A Ptk. módosításának jogalkotói indokolását nem tartom visszavetíthetőnek a Ptk. korábbi rendelkezése értelmezésére.
- [66] Ebből következően nézetem szerint a jelen ügyben utólagos érdemi módosítást tartalmazó rendelkezés alkalmazására került sor, ami egy hatályban nem lévő jogszabály *quasi* visszaható hatályú alkalmazását jelenti. Ez véleményem szerint egyértelműen az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság sérelmét valósítja meg.
- [67] Megítélésem szerint a B) cikk (1) bekezdése sérelme a XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonjog sérelmével párosult. Az ezzel kapcsolatos indítványozói indokolást elegendőnek tartom; abból kitűnik az indítványozóknak az az álláspontja, hogy a tulajdonjoguknak a sérelmét a meghozott bírói ítélettel látták megvalósulni.

Budapest, 2024. február 27.

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1656/2023.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3102/2024. (III. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.087/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Németh Zoltán János ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.087/2023/2. számú végzése, illetőleg a Szegedi Törvényszék 101.K.700.717/2022/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 1999. január 14. óta folytat egyéni vállalkozói tevékenységet Hódmezővásárhelyen, főtevékenysége hulladék-nagykereskedelem. Az indítványozó 2022. március 8. napján a 2023. október 1. napjáig érvényes CS-06/Z01/06747-9/2018. számú, nem veszélyes hulladékok gyűjtésére, előkezelésére vonatkozó hulladékgazdálkodási engedélyének módosítását kezdeményezte a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) előtt. A módosítás iránti kérelem az engedélyezett hulladékfajták kiegészítésére irányult az engedélyezett mennyiségek növelése mellett.
- [3] A Kormányhivatal a 2022. április 13. napján kelt CS/Z02/03067-14/2022. számú határozatával az indítványozó kérelmét a hulladékról szóló 2021. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) 79. § (6) bekezdése alapján – mivel a hulladékgazdálkodási tevékenység során alkalmazni tervezett művelet nem felel meg a jogszabályokban foglaltaknak – elutasította. Indokolása szerint ugyan a szakhatóságok a hozzájárulásokat megadták, azonban Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Jegyzőjének (a továbbiakban: Jegyző) tájékoztatásából következően hulladékgazdálkodás kisvárosias lakóterületen nem folytatható.
- [4] 1.2. Az indítványozó a Kormányhivatal határozatával szemben keresetet terjesztett elő, amelyben elsődlegesen a döntés megváltoztatását, a kérelmének történő helyt adást, másodlagosan annak megsemmisítését és a Kormányhivatal új eljárásra kötelezését kérte. Az indítványozó álláspontja szerint a Kormányhivatal a hatáskörét túllépve kereste meg a Jegyzőt és hatáskör hiányában vizsgálta az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) és a Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlésének Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 14/2020. (III. 20.) rendelete (a továbbiakban: HÉSZ) rendelkezéseinek megfelelést, annak ellenére, hogy az OTÉK és HÉSZ rendelkezései betartásának ellenőrzését kizárólag a jegyzői hatáskörbe tartozó telepengedélyezési eljárás során lehet elvégezni. A Jegyző tájékoztatása szerint a HÉSZ alapján új telepengedély, azaz a tevékenységre új engedély már nem adható ki, azonban a tevékenységét „szerzett jog” alapján folytathatja, változatlan formában. Az indítványozó hivatkozott a Kúria Kfv.II.38.057/2014/3. számú ítéletére és arra, hogy álláspontja szerint a hatóság eljárása a fokozatosság elvének nem felelt meg.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék 101.K.700.717/2022/14. számú, 2022. november 17. napján kelt ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A Törvényszék indokolásában rögzítette, hogy az indítványozó alaptalanul sérelmezte a hatáskör elvonását, mert a Kormányhivatal a Jegyző hatáskörébe tartozó telepengedélyezési ügyben döntést nem hozott, az OTÉK és a HÉSZ rendelkezéseinek való megfelelést a Ht. 79. § (6) bekezdésének felhatalmazása alapján maga is vizsgálhatta, a Kormányhivatal a Jegyző hatáskörét nem vonta el, az indítványozó telepengedélyéről nem döntött. A Jegyző tájékoztatta az indítványozót arról, hogy tevékenységét a telephelyen „szerzett jog” alapján változatlan formában folytathatja tovább, ez a tájékoztatás azonban a Kormányhivatalt nem köti, hiszen a Ht. 62. § (1) bekezdése előírja, hogy a hulladékgazdálkodási tevékenység csak a hulladékgazdálkodási hatóság által kiadott hulladékgazdálkodási engedély vagy nyilvántartásba vétel

alapján végezhető. Az elsőfokú bíróság szerint a Kúria Kfv.II.38.057/2014/3. számú ítélete szerinti fokozatosság elve a jelen eljárásban nem értelmezhető.

- [6] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Kfv.VII.37.087/2023/2. számú, 2023. február 14. napján kelt végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelme befogadását megtagadta, részben azért, mert az indítványozó felülvizsgálati kérelmében nem mutatta be, hogy a bírói gyakorlat a Ht. vonatkozó rendelkezésének értelmezése körében nem egységes, részben pedig azért, mert az indítványozó ügye konkrét, önmagán túlmutató hatással a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján nem bír. A Kúria végzésében azt is rögzítette, hogy az indítványozó által felhívott korábbi kúriai döntés az indítványozó jogi álláspontjának alátámasztására ügyszabotosság hiányában nem alkalmas.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben egyaránt kérte a Kúria Kfv.VII.37.087/2023/2. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 101.K.700.717/2022/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, tekintettel arra, hogy azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint 28. cikkét, az alábbi indokok alapján.
- [8] Az alkotmányjogi panasz szerint az eljáró bíróságok a Ht. 79. § (6) bekezdését nem értelmezték, hanem jogalkalmazói jogkörüket túllépve valójában felülírták, a jogszabály normatartalmát módosították és az alperes Kormányhivatal hatáskörét kiterjesztették. Ez a jogértelmezés az alkotmányjogi panasz szerint sérti az Alaptörvény 28. cikkét, és ezáltal a XXVIII. cikk (1) bekezdését is. Ugyancsak alaptörvény-ellenességet eredményez a panasz szerint, hogy az eljáró hatóság, illetőleg bíróság túlerjeszkedett a hatáskörén akkor, amikor az OTÉK előírásait is figyelembe vette az eljárása során. Az indítványozó ezen túlmenően az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást is több ponton vitatja.
- [9] Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzését azért is alaptörvény-ellenesnek tartja, mert a Kúria az elsőfokú bíróság jogértelmezését nem minősítette olyan elvi jelentőségű jogkérdésnek, amely a joggyakorlat egységének megbomlásához vezethet. Az indítványozó megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei valójában (szemben a Kúria jogértelmezésével) fennálltak, ekként a Kúria köteles lett volna az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírálni.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére vonatkozóan önálló, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelméhez képest elkülönült indokolást nem tartalmaz.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria Kfv.VII.37.087/2023/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadásáról határozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható {lásd például: 3557/2023. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [12]}. Azáltal pedig, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadásáról mérlegelési jogkörben eljárva határozott, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 32. § (5) bekezdésének megfelelően a Kúria végzésén keresztül az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy érdemében született döntést is felülvizsgálhatja.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria végzését 2023. március 10. napján vette át, alkotmányjogi panaszát pedig határidőben, 2023. április 15. napján terjesztette elő.
- [14] Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [15] 3.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz csak valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással terjeszthető elő. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is, mely azonban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {lásd például: 3535/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [24]}.

- [16] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte esetén – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz, az indítványban a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmével összefüggésben együttesen előadottak ugyanis kizárólag a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezhetőek. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelményét.
- [17] Az indítvány a határozott kérelem követelményének a fentiek szerint tehát csak részben, a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelme tekintetében tesz eleget.
- [18] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vaglyagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel az Alkotmánybíróság XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos irányadó gyakorlatára és a panasz tartalmára. Az alkotmányjogi panaszban alapvető alkotmányjogi jelentőségűként megjelölt kérdések [a Ht. 79. § (6) bekezdésének mikénti értelmezése, a Kúria joggyakorlata, az ügyben eljáró hatóság döntésének jogi érvelése] adott esetben csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétely felvetését alapozhatná meg.
- [20] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jelen esetben azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panaszban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként megfogalmazott felvetések, illetőleg az alaptörvény-ellenesség indoklásául előterjesztett további érvek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem alapozzák meg, az alábbiak szerint.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. A jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagában az a tény, hogy a bíróság az indítványozóktól eltérően értelmez valamely jogszabályi rendelkezést, illetőleg eltérően értékel valamely bizonyítékot, még nem ad okot az Alkotmánybíróság eljárására, amennyiben a bíróság által választott jogértelmezés az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományon belül helyezkedik el, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság ugyanis egyfajta „szuperbírósággá”, a meglevők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [legutóbb például: 3370/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [26]].
- [22] Az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény 28. cikke kifejezetten a bíróságok kötelezettségévé teszi a jogszabályok értelmezését, kijelölve az értelmezés szempontjait is. Önmagában azért, mert valamely jogszabályi rendelkezésnek az eljáró bíróságok az indítványozótól eltérő értelmet tulajdonítanak, még nem veti fel a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét. Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy az ügyben eljáró Szegedi Törvényszék nagy részletességgel indokolta meg az indítványozótól eltérő jogi álláspontját, ideértve azt is, hogy miért tartják jogilag tévesnek az indítványozó érvelését. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó ezt az értelmezést nem osztja, még nem adhat okot az Alkotmánybíróság eljárására, már csak azért sem, mert egy esetlegesen *contra legem* jogértelmezés nem tekinthető automatikusan *contra constitutionem* jogértelmezésnek, az indítványozó pedig alkotmányjogi panaszában azt nem mutatta be, hogy az általa vitatott hatósági, illetőleg bírósági jogértelmezés miért vált valójában önkényes és egyben alaptörvény-ellenes jogértelmezéssé.
- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben pedig arra is rámutat, hogy a Ht. 79. § (6) bekezdése egyébként sem „a jogszabály” (azaz a Ht.), hanem „a jogszabályok” (azaz az érvényes és hatályos jogszabályok összessége) vizsgálatát írja elő a hulladékgazdálkodási hatóság számára a hulladékgazdálkodási engedély elbírálása során, ekként az indítványozó álláspontjával szemben valójában éppen akkor járnak el az Alaptörvénynek megfelelően a hatóságok, ha valamely tevékenység engedélyezése során valamennyi, a döntés meghozatala

szempontjából releváns jogszabályt figyelembe vesznek és döntésük indokairól kellő részletességgel számot is adnak. Abban az esetben, ha az alperes Kormányhivatal eljárása során (az indítványozó állításával egyezően) valóban elvonta volna az alperesi érdekelt hatáskörét, azt az alperesi érdekelt nem csupán jogosult, hanem a saját hatásköreinek védelme érdekében kifejezetten köteles is lett volna jelezni. Az alperesi érdekelt ugyanakkor a tárgyaláson kifejezetten akként nyilatkozott, hogy az alpereshez csatlakozva kéri a kereset elutasítását (Szege-di Törvényszék ítélete, Indokolás [29]).

- [24] Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy a fentiekből következően a tényállás megállapításával kapcsolatos egyes, az indítványban részletezett kérdések vizsgálata sem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, azok ugyanis olyan tényállás-megállapítási, illetőleg adott esetben bizonyítási és bizonyíték-értékelési kérdések, melyek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik.
- [25] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {lásd például: 3510/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [19]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben (jelen esetben a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának kérdésében) nem osztja a Kúria jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben pedig arra is rámutat, hogy a jogalkalmazás egysége biztosításának feladata az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria feladata.
- [26] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2024. február 27.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/900/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3103/2024. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.468/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Németh Zoltán János ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.468/2023/2. számú végzése, illetőleg a Szegedi Törvényszék 101.K.700.172/2023/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó hulladékgazdálkodási tevékenységet folytatott egyéni vállalkozóként a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) Szegedi Járási Hivatal 2018. október 1. napján kelt CS-06/Z01/06747-9/2018. számú hulladékgazdálkodási engedélye alapján.
- [3] A Kormányhivatal a telephelyen 2020 februárjában és októberében tartott helyszíni ellenőrzés során tapasztalt jogsértések miatt két alkalommal hulladékgazdálkodási bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Az indítványozó ezt követően is folytatta a fémhulladékok engedély nélküli átvételét, valamint a nyilvántartását továbbra sem megfelelően vezette, melyre tekintettel a Kormányhivatal 2022. augusztus 1. napján kelt határozatával megtiltotta az indítványozó számára egyes hulladékok átvételét, illetőleg kötelezte a jogszabályoknak megfelelő hulladékgazdálkodási nyilvántartás vezetésére. A határozattal szemben az indítványozó keresetet terjesztett elő, amit a Szegedi Törvényszék 2023. január 17. napján kelt 101.K.701.119/2022/13. számú ítéletével jogerősen elutasított.
- [4] A Kormányhivatal a 2023. január 19. napján kelt CS/Z02/04200-11/2022. számú határozatával a hulladékgazdálkodási engedélyt hivatalból visszavonta, döntését a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) 79. § (4) bekezdésére, valamint a hulladékgazdálkodási tevékenységek nyilvántartásba vételéről, valamint a hatósági engedélyezésről szóló 439/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Hnyer.) 15. § (2) bekezdés a) pontjára, valamint 15. § (1) bekezdés a) és c) pontjaira alapította. A határozat indokolása szerint a telepengedély iránti kérelem benyújtásakor, illetve a telepengedély kiadásakor az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) nem nyújtott olyan jogszabályi felhatalmazást, amely lehetőséget adott hulladékgazdálkodási tevékenység kisvárosias lakóövezetben történő folytatására. Mivel a telepengedély kiadásához szükséges alapfeltételek nem teljesültek, ebből következően az engedélyt megalapozó feltételek sem álltak fenn, amely alapján az engedély visszavonásának van helye a Hnyer. 15. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [5] 1.2. Az indítványozó a Kormányhivatal határozatával szemben keresetet terjesztett elő, amelyet az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék 101.K.700.172/2023/16. számú, 2023. május 4. napján kelt ítéletével elutasított. A törvényszék az ügy érdemében kifejtette, hogy sem a telepengedély iránti kérelem benyújtásakor, sem annak kiadásakor, illetve visszavonásakor időpontjában hatályos OTÉK vonatkozó rendelkezései nem adtak lehetőséget az ipari tevékenység végzésére szolgáló épület kisvárosias lakóterületen történő elhelyezésére. A törvényszék úgy ítélte meg, hogy az OTÉK már a telepengedély iránti első kérelem benyújtásakor (2013. április 2. napján) sem tette még kivételesen sem lehetővé, hogy az indítványozó által végzett ipari jellegű tevékenység rendeltetésére szolgáló épületet kisvárosias lakóterületen elhelyezzenek (Szegedi Törvényszék ítélete, Indokolás [67]). A Szegedi Törvényszék arra is utalt, hogy a Szegedi Törvényszék 101.K.700.717/2022/14. számú ítéletében már jogerősen állást foglalt abban a kérdésben, hogy a hulladékgazdálkodási engedélyezési eljárásban az építési szabályokat is figyelembe lehet (és kell) venni, ami nem jelenti az ügyben alperesi érdekeltként eljáró jegyző hatáskörének elvonását.

- [6] A törvényszék ítéletében rámutatott arra, ha az OTÉK és HÉSZ rendelkezéseinek való megfelelés hiánya megalapozza a hulladékgazdálkodási engedély kérelem elutasítását, akkor ez a hulladékgazdálkodási engedély megadásának olyan feltétele, amelyet a Kormányhivatal az engedély visszavonása körében is jogosult vizsgálni, így ez megalapozza az engedély visszavonását is (Szegedi Törvényszék ítélete, Indokolás [72]).
- [7] 1.3. Az indítványozó a törvényszék ítéletével szemben jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelynek befogadását a Kúria a Kfv.III.37.468/2023/2. számú, 2023. július 11. napján kelt végzésével megtagadta, részben azért, mert az indítványozó felülvizsgálati kérelmében nem mutatta be, hogy a bírói gyakorlat a nem egységes, részben pedig azért, mert az indítványozó ügye konkrét, önmagán túlmutató hatással a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján nem bír.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben egyaránt kérte a Kúria Kfv.III.37.468/2023/2. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 101.K.700.172/2023/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, tekintettel arra, hogy azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint 28. cikkét, az alábbi indokok alapján.
- [9] Az alkotmányjogi panasz szerint az eljáró bíróságok arra alapozott jogi érvelése, miszerint a korábban kiadott telepengedély a későbbi jogszabályváltozás okán már nem kiadható, sérti az Alaptörvény 28. cikkét és ezáltal a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését is. Ugyancsak alaptörvény-ellenességet eredményez a panasz szerint, hogy az eljáró hatóság, illetőleg bíróság túlterjeszkedett a hatáskörén akkor, amikor az OTÉK előírásait is figyelembe vette az eljárása során. Az indítványozó ezen túlmenően az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást is több ponton vitatja.
- [10] Az alkotmányjogi panasz a Kúria végzését azért is alaptörvény-ellenesnek tartja, mert a Kúria az elsőfokú bíróság jogértelmezését nem minősítette olyan elvi jelentőségű jogkérdésnek, amely a joggyakorlat egységének megbomlásához vezethet. Az indítványozó megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei valójában (szemben a Kúria jogértelmezésével) fennálltak, ekként a Kúria köteles lett volna az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírálni.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére vonatkozóan önálló, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelméhez képest elkülönült indokolást nem tartalmaz.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 3.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria Kfv.III.37.468/2023/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadásáról határozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható (lásd például: 3557/2023. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [12]). Azáltal pedig, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadásáról mérlegelési jogkörben eljárva határozott, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 32. § (5) bekezdésének megfelelően a Kúria végzésén keresztül az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy érdemében született döntést is felülvizsgálhatja.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria végzését 2023. szeptember 4. napján vette át, alkotmányjogi panaszát pedig határidőben, 2023. szeptember 21. napján terjesztette elő.
- [15] Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [16] 3.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz csak valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással terjeszthető elő. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is, mely azonban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani (lásd például: 3535/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [24]).
- [17] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte esetén – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem

akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz, az indítványban a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmével összefüggésben együttesen előadottak ugyanis tartalmi értelemben kizárólag a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezhetőek. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelményét.

- [18] Az indítvány a határozott kérelem követelményének a fentiek szerint tehát csak részben, a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelme tekintetében tesz eleget.
- [19] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [20] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel az Alkotmánybíróság XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos irányadó gyakorlatára és a panasz tartalmára. Az alkotmányjogi panaszban alapvető alkotmányjogi jelentőségűként megjelölt kérdések [a Ht. 79. § (4) és Hnyer. 15. § (2) bekezdésének mikénti értelmezése, a Kúria joggyakorlata, az ügyben eljáró hatóság döntésének jogi érvelése] adott esetben csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétely felvetését alapoZHathatnak meg, az Alkotmánybíróság ezért az indítványozó ezen érveit a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség körében értékelte.
- [21] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jelen esetben azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panaszban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként megfogalmazott felvetések, illetőleg az alaptörvény-ellenesség indoklásául előterjesztett további érvek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem alapoZHathat meg, az alábbiak szerint.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. A jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagában az a tény, hogy a bíróság az indítványozóktól eltérően értelmez valamely jogszabályi rendelkezést, illetőleg eltérően értékel valamely bizonyítékot, még nem ad okot az Alkotmánybíróság eljárására, amennyiben a bíróság által választott jogértelmezés az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományon belül helyezkedik el, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság ugyanis egyfajta „szuperbírósággá”, a meglevők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {legutóbb például: 3370/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény 28. cikke kifejezetten a bíróságok kötelezettségévé teszi a jogszabályok értelmezését, kijelölve az értelmezés szempontjait is. Önmagában azért, mert valamely jogszabályi rendelkezésnek az eljáró bíróságok az indítványozótól eltérő értelmet tulajdonítanak, még nem veti fel a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét. Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy az ügyben eljáró Szegedi Törvényszék nagy részletességgel indokolta meg az indítványozótól eltérő jogi álláspontját, ideértve azt is, hogy miért tartják jogilag tévesnek az indítványozó érvelését. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó ezt az értelmezést nem osztja, még nem adhat okot az Alkotmánybíróság eljárására, már csak azért sem, mert egy esetlegesen *contra legem* jogértelmezés nem tekinthető automatikusan *contra constitutionem* jogértelmezésnek, az indítványozó pedig alkotmányjogi panaszában azt nem mutatta be, hogy az általa vitatott hatósági, illetőleg bírósági jogértelmezés miért vált valójában önkényes és egyben alaptörvény-ellenes jogértelmezéssé.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben pedig arra is rámutat, hogy a Ht. 79. § (6) bekezdése egyébként sem „a jogszabály” (azaz a Ht.), hanem „a jogszabályok” (azaz az érvényes és hatályos jogszabályok összessége) vizsgálatát írja elő a hulladékgazdálkodási hatóság számára a hulladékgazdálkodási engedély elbírálása során, ekként az indítványozó álláspontjával szemben valójában éppen akkor járnak el az Alaptörvénynek megfelelően a hatóságok, ha valamely tevékenység engedélyezése során valamennyi, a döntés meghozatala szempontjából releváns jogszabályt figyelembe vesznek és döntésük indokairól kellő részletességgel számot is

adnak. Abban az esetben, ha az alperes Kormányhivatal eljárása során (az indítványozó állításával egyezően) valóban elvonta volna az alperesi érdekelt hatáskörét, azt az alperesi érdekelt nem csupán jogosult, hanem a saját hatásköreinek védelme érdekében kifejezetten köteles is lett volna jelezni. Az alperesi érdekelt ugyanakkor a bíróság felhívására nyilatkozatot nem tett (Szegedi Törvényszék ítélete, Indokolás [31]).

- [25] Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy a fentiekből következően a tényállás megállapításával kapcsolatos egyes, az indítványban részletezett kérdések vizsgálata sem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, azok ugyanis olyan tényállás-megállapítási, illetőleg adott esetben bizonyítási és bizonyíték-értékelési kérdések, melyek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik.
- [26] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {lásd például: 3510/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [19]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben (jelen esetben a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának kérdésében) nem osztja a Kúria jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben pedig arra is rámutat, hogy a jogalkalmazás egysége biztosításának feladata az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria feladata.
- [27] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2024. február 27.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2148/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3104/2024. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.634.221/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kölcsényi Zsolt Soma ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.634.221/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Budai Központi Kerületi Bíróság 1.Pk.40.022/2022/5. számú végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás előzményei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] Az indítványozó édesanya (az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy kérelmezője) és a kérelmezett édesapa élettársi kapcsolatából egy gyermek született. A Müncheni Járásbíróság 543F7194/13. számú határozatával a gyermek felett közös szülői felügyeletet állapított meg azzal, hogy a kiskorú gyermek az indítványozó gondozásában él. A Müncheni Járásbíróság továbbá a 543F11261/11. számú határozatával a gyermek és a kérelmezett édesapa közötti kapcsolattartást és a gyermektartásdíj fizetésének kötelezettségét is szabályozta. A határozat értelmében a kérelmezett édesapa jogosult gyermekével kapcsolatot tartani a szünetek (nyári, őszi, karácsonyi, farsangi) fele idejében, a gyermek átadásának és átvételének helye az indítványozó mindenkori lakóhelye.
- [4] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben kérelmezettként eljáró édesapa mint felperes keresete alapján eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 17.P.100.197/2016/246. számú, 2019. január 30. napján kelt ítéletével a Müncheni Járásbíróság említett végzéseit megváltoztatta, és a kérelmezett édesapát jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására, egyben kötelezte az indítványozót, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő 5 naptári napon belül adja ki a gyermeket személyi és úti okmányaival együtt az édesapa részére. A Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéletében a gyermek és az indítványozó közötti kapcsolattartást is szabályozta, előírva, hogy a gyermek átadásának és átvételének helye az édesapa mindenkori lakóhelye. A Fővárosi Törvényszék 54.Pf.632.130/2019/18. számú, 2019. június 19. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét kiegészítésekkel és pontosításokkal (ideértve mindenekelőtt a közös szülői felügyelet megszüntetését, melyről az elsőfokú bíróság formálisan nem rendelkezett) helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria Pfv.II.21.588/2019/2. számú, 2019. december 10. napján kelt végzésével hivatalból elutasította.
- [5] Az utóbb az indítványozó mint felperes keresete alapján eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 35.P.100.681/2021/73. számú, 2022. október 7. napján kelt ítéletével a Pesti Központi Kerületi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék korábbi ítéleteiben foglaltakat megváltoztatta, és az indítványozót jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására, egyben kötelezte az édesapát (ennek az eljárásnak az alperesét), hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő 5 naptári napon belül adja ki a gyermeket személyi és úti okmányaival együtt az indítványozó részére. A Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéletében a gyermek és a kérelmezett édesapa közötti kapcsolattartást is szabályozta, előírva, hogy a gyermek átadásának és visszaadásának helye az indítványozó mindenkori lakóhelyének bejárata előtti járdaszakasz. Az alkotmányjogi panasz beadásakor az eljárás másodfokon a Fővárosi Törvényszék előtt folyamatban volt.
- [6] 1.2. Az indítványozó a Budai Központi Kerületi Bírósághoz 2022. január 11. napján érkezett kérelmében a Pesti Központi Kerületi Bíróság 17.P.100.197/2016/246. számú ítéletén alapuló, 2021. december 26. napján 9 órától 2022. január 2. napján 18 óráig esedékes folyamatos kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését kérte, tekintettel arra, hogy a kérelmezett édesapa már több alkalommal megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseket, és jelen esetben a téli szünetben esedékes kapcsolattartás nem jött létre.

- [7] A Budai Központi Kerületi Bíróság 1.Pk.40.022/2022/5. számú, 2022. április 11. napján kelt végzésével az eljárást hivatalból megszüntette. A végzés indokolása szerint a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 8. cikk (1) bekezdése alapján a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai rendelkeznek általános joghatósággal a gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, a végrehajtási ügyekre is kiterjedően. Tekintettel arra, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye az Amerikai Egyesült Államokban volt, ezért a bíróság szerint az amerikai bíróságok rendelkeznek általános joghatósággal a kérelem elbírálására. Figyelemmel arra, hogy a kérelmezett édesapa a bíróság kifejezett felhívására úgy nyilatkozott, hogy a magyar bíróság joghatóságát nem fogadja el, ezért a Budai Központi Kerületi Bíróság azt állapította meg, hogy a Rendelet 12. cikke szerinti, a felek megállapodásán alapuló joghatóság esete sem áll fenn, így pedig a bíróság a Rendelet 17. cikke alapján hivatalból megállapította a joghatósága hiányát. A Budai Központi Kerületi Bíróság sem a kérelmezett édesapát nyilatkozattételre felhívó végzését, sem a kérelmezett nyilatkozatát nem küldte meg az indítványozónak.
- [8] 1.3. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.634.221/2022/3. számú, 2022. november 29. napján kelt végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság ítélete alapján a gyermek átadásának és átvételének helye a kérelmezett édesapa mindenkor lakóhelye (jelen esetben az Amerikai Egyesült Államok), amire tekintettel úgy ítélte meg, hogy a magyar bíróságok joghatósága ugyan valóban kizárt, ám ennek alapja nem a Rendelet, hanem a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Nmjt.). A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Rendelet szabályai azért nem alkalmazhatóak, mert a Rendelet 1. cikk (1) bekezdése tételesen felsorolja, hogy a rendeletet mely polgári ügyekben kell alkalmazni, és ezek között a kapcsolattartás végrehajtása nem szerepel, a Rendelet (23) preambulumbekkezdése pedig kifejezetten kimondja, hogy a családjogi perek terén hozott határozatok végrehajtására vonatkozó rendelkezések esetében továbbra is a nemzeti jog az irányadó. Az ily módon a másodfokú bíróság szerint alkalmazandóvá váló Nmjt. 89. § g) pontja pedig akként rendelkezik, hogy a magyar bíróság joghatósága kizárt külföldi végrehajtást igénylő eljárásban, jelen esetben pedig kétségtelen, hogy ha a gyermek átadás-átvétele megghiúsul, azt az Amerikai Egyesült Államokban (azaz külföldön), a gyermek szokásos tartózkodási helyén kell végrehajtani. A Fővárosi Törvényszék végzésében megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a végzés és az arra adott kérelmezetti nyilatkozat indítványozó számára történő megküldésére vonatkozó kötelezettségét megsértette, ez az eljárási szabálysértés ugyanakkor az iratok tartalmából megállapíthatóan az ügy érdemére nem hatott ki (Fővárosi Törvényszék végzése, Indokolás [18]).
- [9] 1.4. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.634.221/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Budai Központi Kerületi Bíróság 1.Pk.40.022/2022/5. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény E) cikk (1)–(3) bekezdéseivel, G) cikk (2) bekezdésével, L) cikk (1) bekezdésével, Q) cikk (1)–(3) bekezdéseivel, R) cikk (2) bekezdésével, VI. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1), (2) és (5) bekezdéseivel, XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, az alábbiak szerint.
- [10] Az alkotmányjogi panasz szerint a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti nemperes eljárás alapvetően polgári, és nem pedig végrehajtási eljárás, ekként arra a Rendelet szabályai álláspontja szerint egyértelműen kiterjednek. Az indítványozó ezzel összefüggésben hivatkozott a Fővárosi Törvényszék olyan eseti döntésére is, melyben (az indítványozó megítélése szerint az alkotmányjogi panaszra okot adó ügghöz hasonló tényállás alapján) a Rendelet szabályainak alapulvétele az eljáró bíróság megállapította a joghatóságát.
- [11] Az Alaptörvény E) és Q) cikkei az alkotmányjogi panasz szerint azért sérültek, mert a bíróságok mellőzték egy uniós rendelet egyébként kötelező alkalmazását. Az R) cikk (2) bekezdése pedig azért sérült az indítványozó szerint, mert a Rendelet, mint közvetlenül alkalmazandó jogforrás a magyar jog részévé vált, melynek alkalmazása és betartása a bíróságok kötelezettsége (lett volna).
- [12] Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, XVI. cikke és XV. cikk (5) bekezdése sérelmét az indítványozó azért hivat fel, mert megítélése szerint az eljáró bíróságok elmulasztották az eljárásuk során a gyermek mindenek felett álló érdekének érvényesítését.
- [13] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét a panasz azért állítja, mert a bíróságok jogértelmezése elzárta az indítványozót attól, hogy az ugyancsak bírói döntésen alapuló, gyermekével való kapcsolattartáshoz való jogát gyakorolhassa. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában vitatta az Alkotmánybíróság azon gyakorlatát is, miszerint a gyermek kapcsolattartáshoz fűződő jogának megsértését csak a szülői felügyeletet gyakorló szülő hívhatja fel a gyermek nevében, tekintettel arra, hogy az esetek jelentős részében éppen a szülői felügye-

letet gyakorló szülő okozza a jogsértést azzal, hogy a különélő szülő számára a kapcsolattartás lehetőségét nem biztosítja.

- [14] A támadott bírói döntések az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével azért ellentétesek a panasz szerint, mert (figyelemmel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszhoz mellékként csatolt, a Fővárosi Törvényszék által más, tárgya szerint hasonló ügyben hozott döntésre) az eljáró bíróságok lényegileg azonos ügyekben hoztak egymással alapvetően ellentétes döntéseket. Az alkotmányjogi panasz a hátrányos megkülönböztetés tilalma sérelmére azért is hivatkozik, mert az eljáró bíróságok indokolatlanul és egyben alaptörvény-ellenesen tettek különbséget azon magyar állampolgárságú gyermekek (és szüleik) között, akik Magyarországon, illetőleg akik külföldön élnek.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítvány azért állítja, mert az eljáró bíróságok megsértették az uniós jog alkalmazására vonatkozó, Alaptörvényből fakadó kötelezettségüket. Ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi a panasz szerint az eljárás elhúzódása, valamint az a tény is, hogy a bíróságok súlyos eljárásjogi hibát vétettek azzal, hogy nem küldték meg az indítványozó számára a kérelmezett ellenkérelmét, illetőleg nyilatkozatát, elzárva ezzel az indítványozót az erre való újabb nyilatkozattétel lehetőségétől.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog az alkotmányjogi panasz szerint azért sérült, mert az indítványozó (a kérelmezett érvei ismeretének hiányában) csak korlátozottan, a bíróság végzésében foglaltak alapján élhetett a jogorvoslathoz való jogával, a másik fél állításainak ismerete nélkül.
- [17] Az Alaptörvény G) cikk (2) bekezdésének sérelmére vonatkozóan a panasz indokolást nem tartalmaz.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Fővárosi Törvényszék végzését 2023. január 12. napján vette át, melyhez képest az alkotmányjogi panasz határidőben, 2023. március 13. napján került előterjesztésre. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogi képviselője a meghatalmazását csatolta.
- [20] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére valamely, az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jog sérelme esetén van lehetőség. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak az Alaptörvény E) cikk (1)–(3) bekezdése, L) cikk (1) bekezdése, Q) cikk (1)–(3) bekezdése és R) cikk (2) bekezdése [az E) cikk (1)–(3) bekezdéseire és az R) cikk (2) bekezdésére például: 3010/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [29]; az L) cikk (1) bekezdésére például: 3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [12]; a Q) cikk (1)–(3) bekezdéseire például: 3518/2023. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [26]]. Az alkotmányjogi panasz ezért ezekben az elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét.
- [21] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésének és XVI. cikkének sérelmét azért állította, mert az eljáró bíróságok eljárásuk során nem voltak tekintettel a gyermek legjobb érdekére. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:161. § (1) bekezdése értelmében a gyermek törvényes képviselője a szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, ugyanakkor az alkotmányjogi panasz benyújtása idején az indítványozó (a Pesti Központi Kerületi Bíróság 17.P.100.197/2016/246. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 54.Pf.632.130/2019/18. számú ítélete alapján) nem volt feljogosítva a szülői felügyelet gyakorlására. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy a XV. cikk (5) bekezdése és a XVI. cikk sérelmét állító indítványi elem nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja azon törvényi követelményét, hogy alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértésére hivatkozással terjeszthető elő [legutóbb hasonlóan például: 3535/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [25]].
- [22] 2.4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz indokolást az Alaptörvény G) cikk (2) bekezdésének állított sérelmére vonatkozóan. Az alkotmányjogi panasz ugyancsak nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmére vonatkozóan. A jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből egyébként is csupán az a követelmény fakad, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében biztosítani kell a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni {lásd például: 3257/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [29]}, mely követelmények a Fővárosi Törvényszék eljárásával szemben jelen esetben maradéktalanul érvényesültek. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem értelmezhető akként, hogy az magában foglalná az indítványozó számára kedvező döntés meghozatalának jogát {lásd például: 3510/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [24] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét azért állítja, mert az eljáró bíróságok jogértelmezése elzárta az indítványozót attól, hogy a gyermekével való kapcsolattartáshoz való jogát gyakorolhassa. Az indítványozó ezen érvelésével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Budai Központi Kerületi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék döntésében kizárólag abban a kérdésben foglalt állást, hogy van-e a magyar bíróságoknak joghatósága az indítványozó kérelmének elbírálására, a kérelem joghatóság hiányában történő elutasítása pedig még áttételesen sem jelenti az indítványozó kapcsolattartáshoz való jogának korlátozását, már csak azért sem, mert a Budai Központi Kerületi Bíróság kifejezetten felhívta az indítványozó figyelmét arra, hogy a kérelmét a gyermek szokásos tartózkodási helye szerint illetékes amerikai bíróság előtt terjesztheti elő (lásd a végzés 2. oldalát). Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a támadott bírói döntés tartalma és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének állított sérelme között alkotmányjogi értelemben nincs összefüggés, tekintettel arra, hogy a Fővárosi Törvényszék (illetőleg a Budai Központi Kerületi Bíróság) végzése nem döntött az indítványozó kérelmének érdemében, az érdemi döntés elmaradásának indokát (a magyar bíróságok joghatóságának hiányát) pedig a támadott bírói döntések részletesen megjelölik, kitérve arra a kérdésre is, hogy mely bírói fórum jogosult az indítványozó kérelmének elbírálására.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Egyfelől, önmagában az a tény, hogy egyes, az indítványozó megítélése szerint alapvetően hasonló tényállással rendelkező ügyekben az eljáró bíróságok eltérő döntéseket hoztak, nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak, figyelemmel arra, hogy az ítélezési gyakorlat egységességének biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének megfelelően a Kúria feladata, az Alkotmánybíróság hatásköre pedig kizárólag az alkotmányjogi panasz eljárásban támadott döntések Alaptörvénnyel való összhangjának (és nem pedig egyes bírósági döntések egymással való összhangjának) a vizsgálatára terjed ki {hasonlóan például: 3123/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [14]}. Másfelől, valamely kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló eljárásban az eljáró bíróság joghatóságának megállapíthatósága szempontjából a gyermek szokásos tartózkodási helye olyan nyilvánvaló különbségnek tekinthető, mely az alkotmányjogi panaszban állított összehasonlítható helyzet lehetőségét fogalmilag, éppen az ügy jogilag releváns eleme szempontjából zárja ki.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz ezekben az elemeiben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja követelményét.
- [27] 2.5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [28] 2.6. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kéteye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [29] 2.6.1. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel a panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos, részletesen kimunkált esetjogára.
- [30] 2.6.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét három okból állította: az uniós jog alkalmazására vonatkozó alaptörvényi kötelezettség megsértésére; az eljárás elhúzódására; valamint tartalmilag

a fegyveregyenlőség elvének sérelmére hivatkozással (a bíróságok nem küldték meg az indítványozó számára a kérelmezett ellenkérelmét, illetőleg nyilatkozatát).

- [31] Az adott ügyben közvetlenül alkalmazandó vagy közvetlen hatállyal bíró uniós jogi norma nyilvánvaló, indokolás nélküli figyelmen kívül hagyása adott esetben kétségtelenül felvetheti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyik központi kérdése ugyanakkor éppen az volt, hogy a Rendelet (mint közvetlenül alkalmazandó uniós jogi norma) tárgyi hatálya kiterjed-e az alapügyre vagy sem. Ilyen esetekben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségből az a követelmény fakad, hogy az eljáró bíróság érdemi indokát adja annak, hogy miért jutott arra a jogi következtetésre, hogy az uniós jog valamely szabálya az adott ügyben (az indítványozó állításával szemben) miért nem alkalmazható. Jelen esetben a Fővárosi Törvényszék végzése ezen követelménynek kétséget kizáróan eleget tett (Indokolás [23]). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó nem osztja az eljáró bíróság jogértelmezését, pusztán az indítványozó eltérő jogi álláspontja miatt még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, függetlenül az indítványozó jogi álláspontjának helytállóságától vagy esetleges helytelenségétől. Az indítványozó pedig alkotmányjogi panaszában maga sem utalt sem arra, hogy az uniós jog figyelmen kívül hagyása adott esetben miért minősült volna az Európai Unió Bírósága esetjoga szerint „kirívóan súlyos” jogsértésnek az eljáró bíróságok részéről [lásd például: *Gerard Köbler kontra Ausztria* (C-224/01), ECLI:EU:C:2003:513], sem pedig arra, hogy a Rendelet hatályának értelmezésével összefüggésben felmerült-e az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének lehetősége az eljárás során.
- [32] Az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás elhúzódására vonatkozó indítványozói érveléssel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az Alkotmánybíróság eljárásában nem orvosolható, ugyanis az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy bármilyen formában orvosolja [legutóbb például: 3054/2023. (II. 8.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [33] A (tartalmilag) a fegyverek egyenlősége sérelmét állító indítványi elemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Fővárosi Törvényszék maga is megállapította az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértését, annak rögzítésével, hogy ez az eljárási szabálysértés az ügy érdemére miért nem hatott ki (Indokolás [18]). A Fővárosi Törvényszék ezen megállapítása az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatával is összhangban áll: valamely alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazandó eljárásjogi szabály esetleges megsértése önmagában még „csak” törvénysértésnek tekinthető, mely nem veti fel automatikusan a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az Alkotmánybíróság a 3064/2019. (III. 29.) AB határozatában (éppen a fegyveregyenlőség elvének állított sérelmével összefüggésben) azt állapította meg, hogy az Alaptörvényből nem következik, hogy a jogvitában résztvevő felek minden egyes beadványra reagálni tudjanak. Ahhoz, hogy valamely, az eljárás során keletkezett irat kézbesítésének elmaradása (mely az eljárási törvények szerint kétségtelenül törvénysértésként értelmezhető) meghaladja a törvénysértés szintjét és elérje az alaptörvény-ellenesség szintjét, annak igazolása szükséges, hogy a nem kézbesített irat tartalmánál és/vagy jogi természeténél fogva igényelte volna a másik fél (újabb) észrevételét (különösen Indokolás [24]–[25]).
- [34] Jelen esetben azonban, ahogyan az a Fővárosi Törvényszék végzéséből is kétséget kizáróan megállapítható, az indítványozó számára nem kézbesített irat részben a Budai Központi Kerületi Bíróság azon végzése volt, melyben a bíróság a kérelem megküldésével egyidejűleg felhívta a kérelmezettet nyilatkozattételre abban a kérdésben, hogy a magyar bíróság joghatóságát elfogadja-e (Fővárosi Törvényszék végzése, Indokolás [3]), részben pedig a kérelmezett nyilatkozata, melyben a magyar bíróság joghatóságát nem fogadta el (Fővárosi Törvényszék végzése, Indokolás [4]). Sem a Budai Központi Kerületi Bíróság végzése, sem a kérelmezett nyilatkozata nem igényelték az indítványozó részéről további nyilatkozatot vagy újabb jogi érvet tartalmazó beadványt, sem ezen iratok jogi természetét, sem pedig tartalmát tekintve. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság, figyelemmel a Fővárosi Törvényszék végzésének vonatkozó megállapításaira, valamint figyelemmel a 3064/2019. (III. 29.) AB határozat megállapításaira, arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által állított (és a Fővárosi Törvényszék által is egyértelműen megállapított) eljárásjogi szabálysértés (azaz törvénysértés) jelen esetben nem vetette fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség (azaz az alaptörvény-sértés) kételyét.
- [35] 3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/653/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3105/2024. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Biatorbágy „Szőlőhegyek, Katalin-hegy, Peca-tó” területre vonatkozó változtatási tilalom elrendeléséről szóló, Biatorbágy Város Önkormányzat képviselő-testületének 14/2023. (III. 31.) önkormányzati rendelete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte az Alkotmánybíróságtól a Biatorbágy „Szőlőhegyek, Katalin-hegy, Peca-tó” területre vonatkozó változtatási tilalom elrendeléséről szóló, Biatorbágy Város Önkormányzat képviselő-testületének 14/2023. (III. 31.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az indítványozó álláspontja szerint a Rendelet alaptörvény-ellenes, mert sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdését, továbbá a XV. cikk (2) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [3] 1.2. A Rendelet változtatási tilalmat rendelt el egy olyan területre, amelyen az indítványozó is ingatlantulajdonnal rendelkezik. Az indítványozó azt állította, hogy az ingatlant 2022-ben gazdálkodási céllal vásárolta, fejlesztési céljai voltak a területtel. Az ingatlan egyúttal az indítványozó lakóhelye. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Rendelet által bevezetett változtatási tilalom miatt – tekintettel az azt megalapozó törvényi rendelkezésre – az ingatlanon még építésügyi hatósági engedélyhez nem kötött értéknövelő változtatást sem szabad végrehajtani, ami értelmezése szerint minden értéknövelő változtatást tilt, de még megengedőbb értelmezés mellett is egy jogbizonytalanságot okozó ellentmondásról van szó. Amennyiben a változtatás alatt valóban minden értéknövelő beruházást érteni kell, úgy véleménye szerint a tiltás kifejezetten túlzó, egyoldalú, korlátozó, így alaptörvény-ellenes. Hangsúlyozta azt is, hogy a tilalom a kihirdetést követő naptól, felkészülési idő nélkül állt be, megtiltva minden olyan értéknövelő beruházást, amelyet az indítványozó a tulajdonszerzés óta végez és tervezett végezni, ideértve a hétköznapi életvitelhez kapcsolódó tulajdon feletti rendelkezési jogot is.
- [4] Mivel a tiltás az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) értelmében akár három évig is fennállhat, így ez az indítványozó szerint időbeni terjedelemben is jelentős korlátozása a tulajdon feletti rendelkezésnek, ezáltal az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jognak. Hangsúlyozta, hogy a korlátozásra mindenféle kártalanítási szándék vagy lehetőség nélkül került sor. Ezek alapján az indítványozó szerint a Rendelet messze túlmutat egy készülő településrendezési terv keretein. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmét azért hívta fel az indítványozó, mert szerinte tulajdon elvonása és korlátozása mellett létezik egy harmadik csoport is, méghozzá azok az állami beavatkozások, melyek nem sorolhatók az előző két csoportba, de mégis lényeges – akár a kisajátításhoz mérhető – módon érintik a tulajdon tárgyát, korlátozzák a tulajdonos jogait. Ennélfogva szerinte releváns lehet a kártalanításra vonatkozó Alaptörvényi rendelkezés is.
- [5] A Rendelet rendkívül gyors, a kihirdetés napját követő hatályba lépése az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését is, mert ez semmilyen módon nem teszi lehetővé a nyári gazdálkodási időszakra tervezett beruházások megvalósítását. Ezen felül továbbá a minden értéknövelő változtatásra kiterjedő tiltás érvényesítésével szerinte az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése is sérül. A tulajdonkorlátozás közérdekűsége kapcsán kiemelte, hogy a Rendelethez közvetlen előterjesztés nem kapcsolódik, de a városvezetés fórumai, személyes egyeztetések és a Rendeletet néhány hónappal megelőző (másik területre vonatkozó) változtatási tilalom előterjesztéséből megtudható, hogy az alapvető probléma Biatorbágy túlnépesedése. Ennek ellenére a változtatási tilalomra lehatárolt területek között nem találhatók meg az indítványozó érvelése szerint az épülő

lakóparkok. Hangsúlyozta, hogy a lakóhelyeül szolgáló területen a beépíthetőség 3%, tehát túlnépesedés, túlzott beépítés a lakóparkokkal összevetve (ahol 30% a beépíthetőség és nincs változtatási tilalom) semmiképp sem azonosítható. Erre tekintettel szerinte sérti a Rendelet az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, mivel csak a település egy részére rendelt el változtatási tilalmat, miközben a Rendelet jogalapja az településre vonatkozó új településrendezési terv előkészítése.

- [6] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Ezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága körében a következő megállapításokra jutott.
- [7] 2.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [8] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a támadott jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [9] Az indítvány a B cikk (1) bekezdése, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, továbbá a XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Mindezek mellett az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak az I. cikk (3) bekezdése [lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]]. Ez az indítványi elem éppen ezért nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.
- [10] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabály megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [11] Az indítvány a B cikk (1) bekezdése, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [12] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – közvetlenül, bírói döntés nélkül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pont]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette [Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pont].
- [13] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében (mivel az közvetlenül a norma ellen irányul) különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert a személyes, közvetlen és aktuális sérelem különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. Az indítványozónak a változtatási tilalommal érintett területen ingatlan-tulajdona van. A változtatási tilalom – a Rendelet hatályba lépésétől kezdve – korlátozza az ingatlan feletti rendelkezési jogát azáltal, hogy azon – szűk kivételtől eltekintve – változtatásokat eszközölni nem lehet, ez pedig kihat az ingatlan hasznosítására is [ld. hasonlóan: 3232/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [10], a továbbiakban: Abh.]. A támadott Rendelet kapcsán megállapítható, hogy az a jogorvoslati lehetősége nélkül, közvetlenül az indítványozó ingatlanával kapcsolatos, Alaptörvényben biztosított jogaira vonatkoznak, konkrét jogviszonyait közvetlenül és ténylegesen érintik. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 26. § (1) bekezdés].
- [14] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. Tekintve, hogy az indítványozó a panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapította, így jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye értelemsze-

rűen nem vetődhetett fel. Az alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetésével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.

- [15] Az indítványozó hivatkozott a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére, azt állítva, hogy a Rendelet nem biztosított megfelelő felkészülési időt a számára. Az indítványozó azt azonban nem fejtette ki, hogy pontosan mire kellett volna felkészülnie, ehhez mennyi idő lett volna elégséges. Az indítványozó utalt ugyan folyamatban lévő beruházásokra, azonban ezek félbeszakadását nem igazolta, ahogy azzal kapcsolatban is csak saját véleményének adott hangot, hogy a változtatási tilalom egyáltalán milyen tevékenységekre terjed ki szerinte. Az Étv. 20. § (7) bekezdés a) pontja értelmében pedig a változtatási tilalom egyébként sem terjed ki (egyebek között) a tilalom hatálybalépésekor hatályos építésügyi hatósági engedéllyel megvalósuló építési javítási-karbantartási és a jogszabályban megengedett más építési munkákra, valamint az Étv. 33/A. §-a szerint egyszerű bejelentés alapján megkezdett építési tevékenységekre. Figyelemmel az Étv. hivatkozott rendelkezésére, az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány nem vetett fel olyan kérdést, ami – tekintettel az Alkotmánybíróság kellő felkészülési idő követelményével kapcsolatban kialakult gyakorlatára – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés-ként lenne tekinthető.
- [16] Úgyszintén nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, valamint XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelme sem. A XIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az Alkotmánybíróság az Abh.-ban részletesen vizsgálta a változtatási tilalomnak a tulajdonhoz való jogra gyakorolt hatását, értékelte a jogintézmény összeegyeztethetőségét az Alaptörvény támadott rendelkezésével (Abh., Indokolás [13]–[14]), valamint vizsgálta azt a kérdést is, hogy sérti-e a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, ha valamely változtatási tilalom nem érinti egy település egészét (Abh., Indokolás [15]–[16]). A határozatban rögzítettekhez képest az indítvány újabb alkotmányjogilag releváns kérdést nem vetett fel, ekként az alkotmányjogi panasz befogadása ebből az okból nem volt indokolt.
- [17] Habár a XIII. cikk (2) bekezdésében szabályozott kisajátítási szabályok feltételeit és a változtatási tilalom kapcsán az Alkotmánybíróság korábban még nem vizsgálta, ugyanakkor maga az indítványozó sem állította azt, hogy tulajdonát elvonták volna. Az indítványozó mindössze arra igyekezett utalni, hogy a Rendelettel megvalósított korlátozás kvázi tulajdonelvonásnak minősül, de maga sem állította azt, hogy kisajátításra került volna sor. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban ugyancsak megállapította – bár nem kifejezetten a XIII. cikk (2) bekezdésére hivatkozva –, hogy „a változtatási tilalom önmagában nem akadályozza az érintett területek értékesítésének, nem szünteti meg teljes mértékben a tulajdonosnak a dologhoz fűződő jogosítványait, ugyanis hosszú távon nem akadályozza a terület hasznosítását” (Abh., Indokolás [14]). Ennélfogva az Alkotmánybíróság szerint jelen ügyben fogalmilag nem lehet szó kisajátításról, így pedig a XIII. cikk (2) bekezdésének sérelme sem vetődhet fel.
- [18] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 27.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1566/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3106/2024. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint a Kúria Kfv.III.37.863/2022/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy gazdasági társaság indítványozó, dr. Kemény Balázs Krisztián kamarai jogtanácsos által képviselve, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, XII. cikk (1) bekezdésére, XIII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére, illetve 28. cikkére hivatkozva. Az Alkotmánybíróság által tartalmilag értékelt indítványában az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakba: KR.) 3. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását, továbbá azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság – a Debreceni Törvényszék 105.K.701.493/2022/9. számú ítéletére kiterjedően – semmisítse meg a Kúria Kfv.III.37.863/2022/7. számú ítéletét.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: hatóság) 2022. április 4-én országos témavizsgálat keretében próbavásárlással egybekötött helyszíni ellenőrzést végzett az indítványozó egyik üzletében. A hatóság azt tárta fel, hogy az üzletben 8 féle hatósági áras termék nem állt rendelkezésre az árukészletben és az indítványozó felhívásra nem tudta igazolni azt a készletmennyiséget, amely a termékekből a KR. szerinti egy évvel ezelőtti referencianapon rendelkezésre állt. Az indítványozó az árukészlet hiányát nem vitatta, azonban arra hivatkozott, hogy az 1 kg kristálycukor termék egyetlen magyarországi gyártótól érkezik és a szállító gyártási problémák miatt nem teljesítette a leadott megrendeléseket. A termékeket a szállítótól időben megrendelte, a szállító érdekkörébe eső okból keletkezett a teljesítési hiba. A csirkemell termékek tekintetében ugyanilyen szállítási probléma merült fel. Valamennyi étolaj termék esetében köztudomású étolajhiányra hivatkozott, valamint azon szállítólevélre, amelyben korlátozott kiszállítási mennyiségről tájékoztatták.
- [4] A hatóság 2022. május 4-én kelt SZ/71/00363-6/2022. számú határozatával az indítványozó terhére a KR. 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján 600 000 forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a KR. 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések megsértése miatt. Hangsúlyozta, hogy az indítványozó nyilatkozataiban foglaltakat a döntés meghozatala során figyelembe vette, azonban a felelősség alóli mentesülés szempontjából elfogadni nem tudta. Az indítványozó mint vállalkozás köteles gondoskodni a vonatkozó jogszabályi előírások maradéktalan betartásáról, amelyet az ellenőrzés alkalmával elmulasztott. A jogsértés megvalósulása szempontjából irreleváns, hogy az egyes termékekből miért nem rendelkezett készlettel. A KR.-ben foglaltak betartásáért objektív felelősséggel tartozik.
- [5] 1.2. Az indítványozó keresetében a hatósági határozat megsemmisítését, illetve megváltoztatását kérte akként, hogy az eljárást a bíróság jogsértés hiányában szüntesse meg vagy a bírságot kiszabó határozatot helyezze hatályon kívül és szükség esetén a hatóságot kötelezze új eljárásra. Érvelt azzal is, hogy az árszabályozás jogellenes és a konkrét termékekre nem is lett volna alkalmazható. Vitatta objektív felelőssége fennállását.
- [6] Az indítványozó kérelmére eljáró Debreceni Törvényszék a keresetet elutasította 105.K.701.493/2022/9. számú ítéletével. Az Alaptörvény 28. cikkéből levezetve kifejtette, hogy a KR. semmilyen kimentésre nem ad lehetőséget, az abban foglaltak betartásáért az indítványozó objektív felelősséggel tartozott. Rámutatott arra, hogy a bírság összege megállapítása során a hatóság figyelembe vette azt is, hogy a készlethiányhoz hozzájárult, hogy a szállítók a megrendeléseket nem megfelelően teljesítették. A Debreceni Törvényszék összefoglaló jelleggel

azt állapította meg, hogy a hatóság ugyan figyelemmel volt a szállítói magatartásra, az objektív felelősség mellett azt kizárólag a bírság összezszerűsége körében értékelhette. A hatóság a tényállást tisztázta és indokolási kötelezettségének teljeskörűen eleget tett.

- [7] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a törvényszéki ítélet hatályon kívül helyezését, az eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, illetve az ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy a közigazgatási cselekményt a bíróság semmisítse meg és szükség esetén kötelezze a hatóságot új eljárás lefolytatására. Alapvetően sérelmezte objektív felelőssége megállapítását. Fogalmilag helytelen volt az eljáró bíróság azon megállapítása, hogy a szállító magatartása a készlethiányhoz hozzájárult. Nem hozzájárulásról van szó ugyanis, hanem annak egyedüli oka ez volt. A jogszabály nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy felelőssége objektív lenne.
- [8] A Kúria Kfv.III.37.863/2022/7. számú ítéletével a Debreceni Törvényszék döntését hatályában fenntartotta. A Kúria jogértelmezése szerint a jogalkotó kimentési okot nem fogalmazott meg, a KR. azt nem biztosítja, azt pedig, hogy a jogalkalmazó kimentési okot alkosson, az Alaptörvény 28. cikke sem teszi lehetővé. A Kúria figyelembe vette az Alkotmánybíróság döntéseit [60/2009. (V. 28.) AB határozat, 16/2018. (X. 8.) AB határozat, 38/2012. (XI.14.) AB határozat, 17/2019. (V.30.) AB határozat, 3072/2014. (III. 26.) AB végzés, 13/2015. (V. 14.) AB határozat, 3130/2022. (IV. 1.) AB határozat, 3026/2015. (II. 9.) AB határozat] és ezekből arra a következtetésekre jutott, hogy az objektív felelősség nem tekinthető alaptörvény-ellenesnek. Azáltal, hogy a hatóság a jogszabályi előírásokat betartva, a jogszabály rendelkezéseit helyesen értelmezve járt el, az indítványozó alapjogai nem sérültek. A Kúria döntése elvi tartalmaként azt rögzítette, hogy „a közigazgatási jogi felelősség körében elterjedt objektív felelősség jellemzője, hogy a szabályszegő magatartáshoz fűzi a jogkövetkezményt, függetlenül a szabályszegő vétkességétől vagy felróhatóságától. A közigazgatási jogszabályok megszegése önmagában a jogellenességre tekintettel jogkövetkezményt von maga után. Ebben az esetben a szubjektív elemeket a jogsértés megállapításához vizsgálni nem is kell, mivel a jog által védett közösségi érdeknek – a perbeli esetben a fogyasztói társadalom védelmének – a jogalkotó olyan jelentőséget tulajdonít, hogy az a jogsértő vétkességétől vagy felróhatóságától függetlenül védendő” (Kúria Kfv.III.37.863/2022/7. számú ítélet, Indokolás [48]).
- [9] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján.
- [10] 2.1. A KR. 3. § (2) bekezdésével szemben hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére.
- [11] Az indítványozó előadta, hogy az Alkotmánybíróság a 60/2009. (V. 28.) AB határozatában azt mondta ki, hogy az ártatlanság véelme olyan eljárási természetű alapelv, ami összefügg a tisztességes közigazgatási eljárás alkotmányos követelményével, az ártatlanság véelmével. Felelősség megállapítása nélkül felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket senki sem szenvedhet el. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelmény, hogy a közigazgatási szabályszegésért fennálló felelősség megállapítását megelőzően a hatóság tényállás-tisztázási kötelezettségének eleget tegyen, ebben a körben biztosítsa a hatósági eljárások alapelveit, így különösen az ügyféllel való együttműködés elvét, a jóhiszeműség követelményét. Az indítványozó álláspontja szerint olyan bizonyítási indítvánnyal élt (tanúk meghallgatása), amellyel tisztázható lett volna, hogy a felelősség mennyiben terheli. A bizonyítási indítvány elutasítása jelen ügyben az eljárás érdemére kiható volt, csorbította indítványozó védekezéshez való jogát, korlátozta az eljárástámogatási jogát, amibe tartozik például a nyilatkozattételhez való jog. A bíróságok formálisan összefoglalták a kérelmeiben foglaltakat. Hatékony jogvédelem igénye nélkül fogadták azonban el a felülvizsgált határozat tényállását. A hatóságnak többlet-kötelezettsége van, ha olyan szankciók – például tevékenységtől eltiltás – kiszabására jogosult, mint amelyek a támadott normában szerepelnek.
- [12] Az indítványozó azt is előadta, hogy a jogalkotói megoldás a látszólagos objektív felelősség kereskedőre való telepítésével – kimentés biztosítása hiányában – nincs észszerű kapcsolatban a felelősség alóli mentesülés szabályaival [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés sérelme], és az ilyen rendelkezés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált jogorvoslathoz való jogot, hiszen elvonja a jogorvoslat hatékonyságát a határozat jogszerűségének közigazgatási perben vitatásakor.
- [13] 2.2. A Kúria, illetve a Debreceni Törvényszék ítéletével szemben az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozott.

- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke azáltal sérült, hogy a bíróságok jogértelmezésük során figyelmen kívül hagyták az alkotmányos értelmezési tartományt. Az az értelmezés, hogy a kereskedő objektíve felel, más gazdasági vagy állami szereplő közrehatása a jogsértésért pedig értékelést nem nyerhet, a jogszabály értelmezési keretein túlmutató, a józan észnek, a jogszabály gazdaságos célt szolgáló természetének ellentmond.
- [15] Ez a jogalkalmazás egyben *contra legem*nek is minősül. Az indítványozó jogi álláspontja az volt, hogy a szállítói nemteljesítés felelősséget kizáró körülmény, amelynek értékelésre kellett volna kerülnie a hatósági eljárásban. A törvényszék ítéletéből több lényeges jogkérdés nem derül ki, nem világos. A Debreceni Törvényszék és a Kúria nem merítette ki a kereset egészét, és csak részben bírálta el a határozat jogszerűségét támadó keresetet. Az elbírált rész vonatkozásában a jogi indokok nem mutatnak túl a határozat szövegbeli ismertetésén.
- [16] Az indítványozó ezen túl hivatkozott arra, hogy a tulajdonhoz való jog és a vállalkozáshoz való jog sérelmével jár, hogy elmaradt annak a hatósági határozatnak az érdemi bírósági felülvizsgálata, amely egyértelműen *contra legem*. „Minden közigazgatási bíróságot, tevékenység gyakorlásától való eltiltást tartalmazó közigazgatási határozat beavatkozást jelent az indítványozó tulajdonhoz való jogába (árukészlettel való rendelkezési jogon való korlátozás tiszteletben tartásának jogsértő általi elmaradása miatt) és a vállalkozáshoz való jogába (magasabb összegű bíróságok a kereskedőket eltántoríthatják a tevékenység további folytatásától, a vállalkozásként való fennmaradás is veszélyeztetett a kényszerűen bekövetkező készlethiányos helyzetben, amennyiben a fogyasztóvédelmi hatóság tevékenységtől való eltiltás szankciót alkalmaz).”
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 3.1. A kérelmező gazdasági társaság alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége fennáll, mivel a bírósági eljárásban a keresetet és a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes volt. Az indítványozó a Kúria ítéletének átvételéhez képest (2023. április 17.) az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvannapos határidőn belül (2023. április 26.) nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt.
- [19] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontja és 27. § (1) bekezdés b) pontja értelmében alkotmányjogi panasz akkor nyújtható be, ha az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, amennyiben az biztosított volt számára. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kimerítette a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget a kereset benyújtásával. A rendkívüli jogorvoslat igénybevétele nem feltétele a panasz benyújtásának [lásd: Ügyrend 32. § (1) bekezdés], jöllehet az indítványozó azt is kimerítette felülvizsgálati kérelmével. A Kúria ítéletével szemben az indítványozót további jogorvoslati lehetőség nem illette meg.
- [20] 3.2. Az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelmények közé tartozik, hogy határozott kérelmet kell előterjesztetni az Alkotmánybírósághoz [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó rendelkezéseket, előadja az állítólagos sérelem lényegét, kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, valamint pontosan megjelöli a sérelmezett bírósági döntéseket és jogi szabályokat, továbbá meghatározza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–d), és f) pont].
- [21] Töretlen az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy az alkotmányjogilag értékelhető indokolás a határozott kérelem egyik feltétele {lásd például: 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]; 3231/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [13]; 3327/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]; 3077/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [17]; 3120/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ilyen indokolást az indítvány nem tartalmaz az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban. Ezért az ezekkel kapcsolatos panaszelem érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség, hiszen az nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek.
- [22] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pontjával összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy az indítványozó formálisan a támadott szabályozás alaptörvény-ellenességének megállapítását és visszaható hatályú megsemmisítését kérte. Tekintettel azonban arra, hogy a sérelmezett rendelkezések már hatálytalanok, a megsemmisítés jogkövetkezményének alkalmazása kizárt. Ez azonban önmagában nem gátolja, hogy az Alkotmánybíróság – az indítványt tartalmilag értékelve – az alaptörvény-ellenesség megállapítása vonatkozásában eljárjon, ha a befogadási feltételek maradéktalanul teljesülnek.
- [23] Egyebekben a kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményeinek megfelel.

- [24] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása esetén teszi lehetővé az alkotmányjogi panasz benyújtását. A KR. támadott szabályai 2023. augusztus 1. óta hatálytalanok. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése azonban biztosítja, hogy az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét is megállapíthassa, ha az a konkrét esetben még alkalmazandó {lásd például: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy ez a feltétel teljesült-e az indítványozó esetében.
- [25] Az indítványozó ügyében a hatóság a KR. 3. § (2) bekezdés a) pontja szerinti bírságot szabta ki. Az indítványozó ennek jogszerűségét vitatta bírósági úton, majd a Kúria döntését követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Ezért a bírságkiszabás előbb hivatkozott jogszabályi alapja a konkrét esetben még alkalmazandónak minősül. Az indítványozó ügyében a hatóság nem élt a KR. 3. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt szankcionálási lehetőséggel, azaz nem tiltotta el az indítványozót ideiglenesen a kereskedelmi tevékenység folytatásától. Tehát a KR. 3. § (2) bekezdés b) pontja nem képezi az alkalmazandó jog részét az indítványozó ügyében, és ezért ennek érdemi felülvizsgálatára nem volt lehetőség. Emiatt az Alkotmánybíróság nem értékelhette azokat a hipotetikus indítványozói előadásokat sem, amelyek arról szóltak, hogy mi lett volna, ha a b) pont szerinti szankciót is kiszabják az indítványozóval szemben.
- [26] 3.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja és 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az Alkotmánybíróságnak töretlen a gyakorlata azzal kapcsolatban, hogy „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; 3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának a B) cikk (1) bekezdésére alapított eleme azonban nem ezeket az eseteket tartalmazza, így az nem felel meg az érdemi vizsgálat feltételeinek. Tehát az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta, hogy a támadott szabály mennyiben elégíti ki az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése részét képező jogállamiság-jogbiztonság követelményét, azaz a közigazgatási jogi felelősséget szabályozó jogi normára milyen jogállami követelmények vonatkoznak ebből az alkotmányos értékből.
- [27] Az „Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}” {3212/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó által felhívott többi alaptörvényi rendelkezés [XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés] Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [29] 3.5. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapított panaszelem megfelel-e az előbbi két feltétel közül legalább az egyiknek.
- [30] 3.5.1. Az Alkotmánybíróság először az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz vonatkozásában vizsgálta, hogy az e körben felhívott tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] és jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] kapcsán felvetődik-e valamilyen alternatív feltétel.
- [31] Az Alkotmánybíróság részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlatot folytat ezen alapjogok tekintetében {lásd különösen a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban: 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [34]–[37] és [57]–[58]; 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [36]–[39]; 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [22]–[25]; 3434/2023. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [57]–[65]; lásd különösen a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban: 3004/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [39]–[54]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [94]; 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]–[17]; 12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [26]; 14/2015. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[31]; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 18/2020. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [72]–[75]}. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [32] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illetően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

- [33] Az indítványozó a normával szemben megfogalmazott panaszában azt adta elő, hogy a KR. 3. § (2) bekezdés a) pontja ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével. Megállapítható azonban, hogy ez a norma nem szabályoz eljárási kérdéseket, következésképpen processzuális joggyakorlástól nem zárja el az ügyfeleket, így az indítványozót sem. Az indítványozó magát az objektív felelősséget vitatta az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésén keresztül is. A közigazgatási bíróság anyagi jogalapjával szemben támasztott alkotmányos elvárások ugyanakkor abból az alkotmányos értékből (jogállamiság-jogbiztonság) lehetnek levezethetők, amely szempontjából az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatot nem folytathat le alkotmányjogi panaszindítványra {lásd: jelen végzés indokolása 3.4. pont (Indokolás [26] és köv.)}.
- [34] Ez nem jelenti azonban azt, hogy a bíróságok által objektív felelősségként értelmezett szakjogi szabály bárhol alkalmazható. A fentebb hivatkozott alkotmánybíróági határozatok alapján nem vonható kétségbe, hogy a hatóság a fogyasztóvédelmi bíróság összegaszerúsége körében értékelje a hatósági áras termékek beszerzésének korlátozottságát, és a bíróság összegét különösen erre tekintettel úgy állapítsa meg, hogy az összességében arányos legyen az egyedi ügy sajátos, lényeges körülményeihez mérten, továbbá minderről számot adjon döntése indokolásában. Mint ahogy az sem kérdőjelezhető meg ezek alapján, hogy a hatóság a tényállást az előbbi mérlegelés elvégzéséhez szükséges mértékben feltárja és eljárása során biztosítsa az ügyfél védekezéshez és nyilatkozattételhez való jogát.
- [35] Már itt utal az Alkotmánybíróság arra, hogy a támadott szabály konkrét ügyben történt mikénti alkalmazását az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz alapján bírálta el a következő pontban {lásd: jelen végzés indokolása 3.5.2. (Indokolás [38] és köv.)}. Ebben a pontban azt vizsgálta, hogy a norma felvet-e olyan kérdést, amely alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz befogadható.
- [36] A jogorvoslathoz való jogot, amelynek a tartalmát a fentebb hivatkozott határozatok fejtik ki, nem érinti a KR. 3. § (2) bekezdésének a) pontja. A sérelmezett norma nem rontja le a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény által biztosított jogorvoslati lehetőséget. Ezt támasztja alá az is, hogy az indítványozó élt ezzel, jöllehet keresetét a törvényszék elutasította. A rendkívüli jogorvoslatra pedig nem biztosít jogot az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, bár az indítványozó ezt is igénybe tudta venni a tárgyi ügyben.
- [37] Ezek miatt a KR. 3. § (2) bekezdésének a) pontjával szembeni alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem veti fel az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése szempontjából.
- [38] 3.5.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz vonatkozásában vizsgálta, hogy az e körben felhívott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] kapcsán felvetődik-e valamelyik alternatív befogadási feltétel.
- [39] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény indítványozó által felhívott XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[32]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [46]–[51]]. Ugyanez mondható el a tulajdonhoz való jogról {lásd például: 26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [161]; 3091/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [17]; 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [79]; 20/2021. (V. 27.) AB határozat, Indokolás [35]–[37]}. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében.
- [40] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, az Alkotmánybíróság az alábbiakra jutott.
- [41] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} „A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]} Ezért az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.

- [42] Az „Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta »szuperbírósgként«, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el” (lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3011/2017. (II. 1.) AB végzés, Indokolás [8]; 3500/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [16]); 3134/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [35]; 3025/2024. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [24]).
- [43] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra jutott, hogy az indítványozó nem alkotmányossági szempontból kifogásolta a támadott bírói döntéseket, hanem azt a szakjogi értelmezést vitatta, miszerint a KR. 3. § (2) bekezdése a) pontja objektív közigazgatási jogi szankciót testesít meg, amelynek alkalmazási hatálya alatt az nem mentesítő körülmény a felelősség alól, hogy a készlethiány az indítványozón kívül álló okból következett be. Azt kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a lefolytatott bizonyítást, konkrétabban az indítványozó bizonyítási indítványa elutasítását vizsgálja felül, amelyre azonban az Alkotmánybíróság nincs feljogosítva alkotmányjogi panaszeljáráásban. Az, hogy az indítványozó tévesnek és sérelmesnek tartja bizonyítási indítványa elutasítását, nem tekinthető a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [44] 3.5.3. Összefoglalva: a fentiek alapján az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése] összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [45] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjának 27. § (1) bekezdés a) pontjának, illetve az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, valamint a 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 27.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1044/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3107/2024. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.345/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
 - [3] 2.1. Az indítványozó – az alapeljárás felperese – adós, adóstársaival együtt 2008. január 10-én svájci frank deviza alapú személyi hitelszerződést kötött ingatlanfedezet mellett. A szerződésben az adósok által igényelt kölcsön összege 15 000 000 forint volt, a törlesztőrészek száma 240-ben került meghatározásra, és a felek abban állapodtak meg, hogy a kölcsön kamatlába változó, annak szerződéskötéskori értéke évi 6,2%. A kölcsön biztosítékként két ingatlan vonatkozásában jelzálog alapítása céljából zálogszerződés megkötésére került sor. A szerződéskötés másnapján közjegyző előtt tartozáselismerő nyilatkozatot tettek az adóstársak, melyben elismerték, hogy az alperes banktól svájci frank alapú kölcsönt kaptak, melynek szerződés szerinti visszafizetésére kötelezettséget vállaltak. A megállapított összeget a bank folyósította, azonban az adósok a visszafizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget. A bank közjegyző útján 2013. szeptember 23-án kelt nyilatkozatával a felek között létrejött szerződést felmondta, majd a közjegyzői okirat záradékkal való ellátását követően a végrehajtási eljárás megindult. Tekintettel arra, hogy az adott időszakban az indítványozóval szemben végrehajtási eljárás már folyamatban volt, a bank végrehajtásba való bekapcsolódását a Fonyódi Járásbíróság engedélyezte.
 - [4] Az indítványozó módosított keresetében az első fokon eljáró Fonyódi Járásbíróságtól a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy a tartozása 8 500 000 forintban, havi törlesztésének fix összege 167 217 forintban legyen megállapítva. Elsődleges keresetének indokaként arra hivatkozott, hogy a felek által kötött szerződés érvényesen nem jött létre, mivel a szerződéskötési akarat nem terjedt ki olyan lényeges szerződési feltételre, mint az árfolyamkockázat vállalása. Másodlagos keresetében kérte a végrehajtási eljárás megszüntetését arra hivatkozva, hogy az alapul szolgáló szerződés a felek között érvényesen nem jött létre. Az erre vonatkozó igényét az indítványozó arra alapította, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázat vonatkozásában, valamint a tartozáselismerő nyilatkozat közokirati jellege nem volt megállapítható. Hivatkozott továbbá keresetében arra is, hogy a szerződés a veszélyhelyzet miatt ellehetetlenült, megszűnt. Azt is állította, hogy a szerződést felmondó nyilatkozat érvénytelen, tekintettel arra, hogy az alapul fekvő szerződés sem jött érvényesen létre, emellett arra is utalt, hogy a bank részére biztosítója megtéríthette volna a követelést. Az alperes bank érdemi ellenkérelmében az indítványozó keresetének elutasítását kérte, vitatta a felperesi igény jogalapját és összecszerűségét is. Utalt arra, hogy az alapul szolgáló szerződés érvényesen jött létre, az árfolyamkockázat tekintetében megfelelő tájékoztatást nyújtott a másik félnek, aki azonban szerződésből eredő kötelezettségeit maradéktalanul nem teljesítette, így jogszerű volt a részéről a szerződés felmondása. Hivatkozott arra is, hogy a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat szintén érvényesen létrejött, mely alapján jogszerűen indult meg a végrehajtási eljárás, így nem lehet szó a szerződés lehetetlenüléséről, sem az ebből eredő megszűnéséről. Ezek alapján kérte az indítványozó perköltségben való marasztalását.
 - [5] A Fonyódi Járásbíróság az indítványozó keresetét a 32.P.20.360/2021/16-II. számú ítéletével elutasította. Indokolásában rámutatott arra, hogy a rendelkezésre álló iratokból kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az adósok tájékoztatást kaptak a szerződés aláírását megelőzően, mellyel összefüggésben ugyanazon a napon teljes bizonyító erejű magánokiratban külön kockázatfeltáró nyilatkozatot is

aláírtak. A kockázatteltérő nyilatkozat a kölcsönszerződéshez kapcsolódik, és abban szerepel, hogy az adósoknak tudomásuk volt arról, hogy a deviza alapú hitelkonstrukciók során az árfolyammozgásokból adódóan felmerül a veszteség kockázata. A bíróság arra is rámutatott, hogy az indítványozó és adóstársa tudomással bírt arról, hogy a kockázatteltérő nyilatkozat csak figyelemfelkeltő, a konstrukció jellegéből adódóan nem tartalmazhatja az ügyletkötés során jelentkező valamennyi kockázatot és veszélyforrást. A bíróság álláspontja szerint tehát egy átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes fogyasztó számára is nyilvánvaló kellett, hogy legyen az, milyen kockázatot rejt magában, ha nem forint, hanem deviza alapú hitelezési konstrukciót választ. A szerződést követően aláírt közokiratban is megerősítették az adósok nyilatkozatukban azt, hogy ezen kockázat mi-benlétéről tudomással bírnak és azt fel is vállalják. Az okirat utolsó bekezdésében rögzítésre került, hogy a közjegyző az ügyfelek előtt az okirat tartalmát felolvasta, jogkövetkezményeit megmagyarázta, amire a felek kijelentették, hogy akaratukkal az mindenben egyezik, majd ezt követően saját kezűleg aláírták.

- [6] A bíróság nem fogadta el az indítványozó azon hivatkozását, hogy a közjegyző előtt készült okirat nem tekinthető közokiratnak, mert nem állt elegendő idő rendelkezésre ahhoz, hogy a közjegyző teljes terjedelmében felolvassa és elmagyarázza az abban foglaltakat, tekintve, hogy az indítványozó az erre vonatkozó állításait nem tudta bizonyítani. A bíróság arra is rámutatott, hogy nem volt alapos az a hivatkozás sem, hogy a banknak kifejezetten tudomása volt arról, hogy extrém árfolyamnövekedés várható, ezt az indítványozó által idézett MNB nyilatkozat és árfolyamtrend sem támasztotta alá.
- [7] Az elsőfokú bíróság a fentiek alapján az alapul szolgáló szerződés vonatkozásában nem adott helyt az érvénytelenség megállapítására irányuló keresetnek, a szerződés az árfolyamkockázatra kiterjedően is érvényesen létrejött a felek között. Ebből eredően az adósi nemteljesítés okán jogszerű volt a szerződés felmondása is, valamint a közjegyzői okirat alapján a végrehajtási eljárás is érvényes jogalappal indult meg.
- [8] Az indítványozó veszélyhelyzet miatti ellehetetlenülésre vonatkozó érvelését azért nem találta megalapozottnak, mert a szerződés évekkal a veszélyhelyzet bekövetkezése előtt szűnt meg. A bíróság úgyszintén alaptalannak találta a felperes indítványát, ami az eljárás felfüggesztésére irányult az Európai Unió Bírósága előtt indult MJ kontra AxFin Hungary Zrt. (C-705/2021), ECLI:EU:C:2023:352. számú előzetes döntéshozatali eljárás jogerős befejezéséig, tekintettel arra, hogy az eljárás más kérdések eldöntésére irányult.
- [9] 2.2. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék a 2.Pf.20.642/2022/9. számú ítéletében az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. A fellebbezésben az indítványozó az ítélet megváltoztatását és a végrehajtás megszüntetését kérte. Amennyiben ennek nem adna helyt a másodfokú bíróság, úgy kérte a végrehajtás felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt indult döntéshozatali eljárások jogerős befejezéséig. Fellebbezésének indokolásában továbbra is fenntartotta azt, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázattal kapcsolatban, ebből következően a kölcsönszerződés nem jött létre. Fellebbezési ellenkérelmében az alperes bank az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta annak helyes indokainál fogva.
- [10] A másodfokú bíróság ítéletében rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból megalapozott jogi következtetés levonásával helytálló döntést hozott, jogi indokaival egyetértett, azokat megismételni nem kívánta.
- [11] 2.3. Az indítványozó védője által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet – mint érdemi elbírálásra alkalmatlant – a Kúria a Pfv.II.20.345/2023/2. számú végzésével hivatalból elutasította.
- [12] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be – főtítkári felhívásra kiegészített – alkotmányjogi panaszát.
- [13] Indítványában előadta, hogy a Kúria Pfv.II.20.345/2023/2. számú végzése, a Kaposvári Törvényszék 2.Pf.20.642/2022/9. számú, valamint a Fonyódi Járásbíróság 32.P.20.360/2021/16-II. számú ítéletei sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, a II. cikket, IV. cikk (1) bekezdését, V. cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog sérelmét abban látja, hogy a devizaszerződésben a felek közötti aszimmetrikus viszony következtében a „laikus adós” kiszolgáltatott helyzetbe került. Az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben arra hivatkozik, hogy az egyén szabadságának biztosítása a bank részéről magában foglalja a tájékoztatási kötelezettséget arra vonatkozóan, hogy az adóst teljeskörűen tájékoztassa az árfolyam kockázatról. A tájékoztatás elmaradása sérti az adós szabadságát, mert meghatározott ismeretek nélkül nem tud szabadon dönteni. A panasz szerint az adós gazdasági szabad-

ságát sérti az érvénytelen közjegyzői felmondás is, mivel az a végrehajtás lehetőségét jogalap nélkül biztosította. Az Alaptörvény V. cikk sérelmét az indítványozó abban látja, hogy az érvénytelen közjegyzői szerződés felmondása jogtalan támadásnak minősül azáltal, hogy alaptalanul engedélyt biztosít a vagyona elvételéhez. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelme azáltal valósul meg a panasz szerint, hogy a devizaalapú szerződés rendkívül hátrányos feltételeket tartalmaz az adós tekintetében, így indokolatlanul korlátozza a vállalkozás szabadságát. Az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jog az indítványozó szerint azért sérült, mert az „érvénytelen közjegyzői szerződésfelmondás utat enged a kérelmező adós tulajdonjoga jogellenes elvonásához”. Az Alaptörvény XV. cikkében foglalt törvény előtti egyenlőség meglátása szerint sérült, mivel „a bank indokolatlan előnyt élvez azáltal, hogy fel van jogosítva a devizaalapú szerződések kapcsán a szerződés egyoldalú és parttalan módosítására”. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azáltal sérült, hogy a bíróságnak alkalmaznia kellett volna azt a szabályt, mely alapján a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos bírósági eljárás során a bizonyítási teher a bankot terheli. Ugyancsak a tisztességes eljárást sérti meglátása szerint az, hogy a bíróság elmulasztotta a tényállás feltárási kötelezettségét, valamint indokolásából nem derül ki, hogy az ügy lényeges részeit és az azzal kapcsolatos észrevételeket kellő alapossgal megvizsgálta-e. Kifogásolja az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozva azt, hogy elmaradt a Kúria előtti eljárásban az érdemi vizsgálat lefolytatása, mert az érintett végzés formai okokon alapul.

- [15] A fentiek felül hivatkozik a panaszos az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikk (1) bekezdésének sérelmére, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntéseire, indítványának alátámasztása céljából számos alkotmánybírósági határozatot és a Kúria gyakorlatát idézi.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [17] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [18] 4.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is hivatkozott. E tekintetben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése tekintetében nem tesz eleget, mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján ezen rendelkezés nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {lásd többek között: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványnak az EJE 6. cikk (1) bekezdésének megsértését állító része nem tekinthető önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemnek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f)* pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető. Nincs hatásköre ezért az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára [3235/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [21] 4.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2023. május 5. napján vette át, melyhez képest az alkotmányjogi panasz határidőben, 2023. május 9. napján került előterjesztésre. A Kúria Pfv.II.20.345/2023/2. számú végzésében az indítványozó felülvizsgálati

- kérelmét hivatalból elutasította, ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján az ügy érdemében hozott döntést a Kúria végzésén keresztül nem vizsgálhatta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [22] Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [23] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a továbbiakban abból a szempontból vizsgálta, hogy az tartalmaz-e olyan határozott kérelmet, mely megfelel a vonatkozó törvényi feltételeknek. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány Alaptörvény II. cikke, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [24] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek ugyanakkor a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi követelményeinek meglétét e rendelkezések tekintetében vizsgálta.
- [25] 4.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét lényegében abban látta, hogy a Kúria előtti eljárásban elmaradt a felülvizsgálat érdemi lefolytatása, mivel a döntés csupán formai okokon alapult.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, és nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra [lásd például: 3510/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [21]]. Az Alkotmánybíróság e tekintetben utal arra is, hogy „[a]nnak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül” [3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; utóbb megerősítette: 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]]. A Kúria pedig végzésében jelen esetben kellő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti követelményeknek megfelelő részletességgel érdemi indokát adta annak, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmét miért találta érdemi elbírálásra alkalmatlannak. Az alkotmányjogi panasz ezért a Kúria végzésével összefüggésben nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, valamint nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [28] 5. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt törvényi feltételnek, valamint nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban, valamint az Abtv. 52. § (1b) d) és e) pontjában írt befogadási kritériumokat, mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1106/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBE HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKHELYETTESÉNEK 2/2024. (III. 14.) UTASÍTÁSA

vezető döntési eljárás elrendeléséről

Az Alkotmánybíróság elnökhelyettese – vezető döntési eljárás tárgyában – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Ügyrend 44/A. § (1) bekezdése alapján elrendelem, hogy az Alkotmánybíróság a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdése, (5a)–(5c) és (5f) bekezdése ellen benyújtott alkotmányjogi panasz indítványok tárgyában az eljárását az Ügyrend 18/A. alcímében foglaltak szerint folytassa le.

I n d o k o l á s

- [1] A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vetr.) 5. § (5) bekezdése, (5a)–(5c) és (5f) bekezdése ellen 2024. március 4-től kezdődően nagy számú, azonos tárgyú, többségében azonos szövegű alkotmányjogi panasz indítványt nyújtottak be az Alkotmánybíróságra az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján.
- [2] Az Ügyrend 44/A. § (1) bekezdése értelmében ilyen esetben a főtítkár javaslatára az Alkotmánybíróság elnöke végzésben elrendelheti, hogy az Alkotmánybíróság az eljárását az Ügyrend 18/A. alcíme szerinti vezető döntési eljárás keretében folytassa le.
- [3] A fentiek alapján – tekintettel az Alkotmánybíróság elnökhelyettesének megválasztásáról szóló 2001/2024. (II. 29.) AB Tü. határozatra is – a Vetr. egyes rendelkezései ellen benyújtott alkotmányjogi panaszok ügyében elrendeltem a vezető döntési eljárás különleges szabályainak alkalmazását.

Budapest, 2024. március 11.

Dr. Salamon László s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/525/2024.

Az Alkotmánybíróság Határozata az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.

A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.

Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.escom.hu

Kiadja az ORAC Kiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo u. 14.

Felelős kiadó: dr. Frank Ádám, a kft. ügyvezetője

Internet: www.orac.hu • E-mail: info@orac.hu

HU ISSN 2062-9273